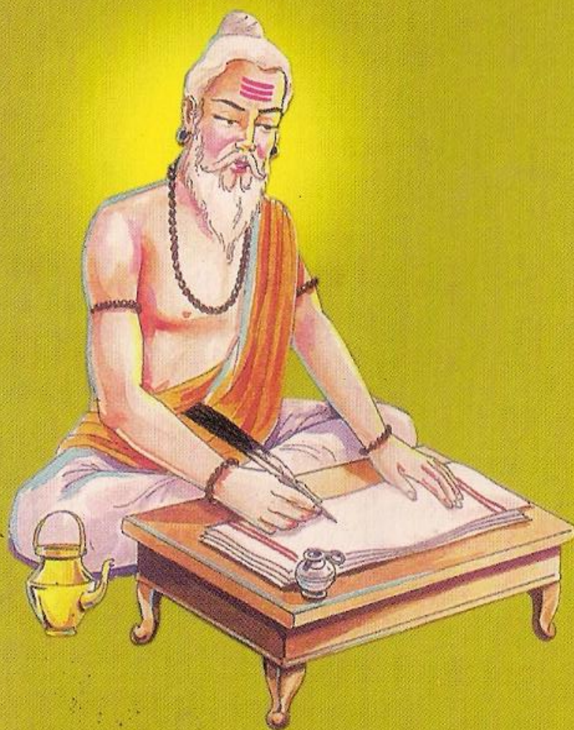
సులభంగా సంస్కృతం నేర్చుకోండి

పి. సూర్యనారాయణ
M.A., M.ED

సులభంగా సంస్కృతం నేర్చుకోండి

పి. సూర్యనారాయణ
M.A., M.Ed

సుధా బుక్ హౌస్
ఏలూరురోడ్, విజయవాడ - 520 002.

సులభంగా సంస్కృతం నేర్చుకోండి

పి. సూర్యనారాయణ M.A., M.Ed

ప్రథమ ముద్రణ
ఆగష్టు 2004

కూర్పు, ముఖచిత్రము
రవి వర్మ గ్రాఫిక్స్

ప్రింటర్స్
స్వామి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్

ప్రచురణ
సుధా బుక్ హౌస్
ఏలూరురోడ్, విజయవాడ - 520 002.

వెల : రూ. 25.00

అచ్చులు

अ	आ	इ	ई
అ	ఆ	ఇ	ఈ
उ	ऊ	ऋ	ॠ
ఉ	ఊ	ఋ	ౠ
ऌ	ए	ऐ	ओ
	ఎ	ఐ	ఒ
औ	अं	अः	
ఔ	అం	అః	

హల్లులు

क ख ग घ ङ

క ఖ గ ఘ ఙ

च छ ज झ ञ

చ ఛ జ ఝ ఞ

ट ठ ड ढ ण

ట ఠ డ ఢ ణ

त थ द ध न

త థ ద ధ న

प फ ब भ म

ప ఫ బ భ మ

य	र	ल	व
య	ర	ల	వ
श	स	ष	ह
శ	స	ష	హ
ळ	क्ष	त्र	ज्ञ
ళ	క్ష	త్ర	జ్ఞ

సాధారణంగా హిందీలోనూ, సంస్కృతంలోనూ అక్షరాలు ఒకే విధంగా వుంటాయి కనుక మీకు హిందీ అక్షరాలు ముందే నేర్చుకొని వున్నట్లయితే ఈ అక్షరాలను నేర్చుకోవడంలో ఏ ఇబ్బందిపడనవసరం లేదు.

ఇక గుణింతాల సంగతికూడా అంతే.

ఇప్పుడు ఈ క్రింద ఇచ్చిన అక్షరాలను మీరు గుర్తించండి.

द ळ ॠ छ औ

भ च ङ न श

ह ॡ ज प ञ

क क्ष ड ऊ ध

స్వర చిహ్నములు

ఆ	ా	ा	దీర్ఘము
ఇ	ి	ि	గుడి
ఈ	ీ	ी	గుడి దీర్ఘము
ఉ	ు	ु	కొమ్ము
ఊ	ూ	ू	కొమ్ము దీర్ఘము
ఋ	ృ	ृ	సుడి
ఏ	ే	े	ఏత్వము
ఐ	ై	ै	ఐత్వము
ఓ	ో	ो	ఓత్వము
ఔ	ౌ	ौ	ఔత్వము
అం	ం	ं	పూర్ణానుస్వారము
అః	ః	:	విసర్గము

గుణింతములు - గుణింతాని

క	కా	కి	కీ	కు	కూ	కృ	కే	కై	కో	కౌ	కం	కః
क	का	कि	की	कु	कू	कृ	के	कै	को	कौ	कं	क:
ఖ	ఖా	ఖి	ఖీ	ఖు	ఖూ	ఖృ	ఖే	ఖై	ఖో	ఖౌ	ఖం	ఖః
ख	खा	खि	खी	खु	खू	खृ	खे	खै	खो	खौ	खं	ख:
గ	గా	గి	గీ	గు	గూ	గృ	గే	గై	గో	గౌ	గం	గః
ग	गा	गि	गी	गु	गू	गृ	गे	गै	गो	गौ	गं	ग:
ఘ	ఘా	ఘి	ఘీ	ఘు	ఘూ	ఘృ	ఘే	ఘై	ఘో	ఘౌ	ఘం	ఘః
घ	घा	घि	घी	घु	घू	घृ	घे	घै	घो	घौ	घं	घ:
ఙ	ఙా	ఙి	ఙీ	ఙు	ఙూ	ఙృ	ఙే	ఙై	ఙో	ఙౌ	ఙం	ఙః
ङ	ङा	ङि	ङी	ङु	ङू	ङृ	ङे	ङै	ङो	ङौ	ङं	ङ:
చ	చా	చి	చీ	చు	చూ	చృ	చే	చై	చో	చౌ	చం	చః
च	चा	चि	ची	चु	चू	चृ	चे	चै	चो	चौ	चं	च:
ఛ	ఛా	ఛి	ఛీ	ఛు	ఛూ	ఛృ	ఛే	ఛై	ఛో	ఛౌ	ఛం	ఛః
छ	छा	छि	छी	छु	छू	छृ	छे	छै	छो	छौ	छं	छ:
జ	జా	జి	జీ	జు	జూ	జృ	జే	జై	జో	జౌ	జం	జః
ज	जा	जि	जी	जु	जू	जृ	जे	जै	जो	जौ	जं	ज:

ఝ	ఝా	ఝి	ఝీ	ఝు	ఝూ	ఝృ	ఝే	ఝై	ఝో	ఝౌ	ఝం	ఝః
झ	झा	झि	झी	झु	झू	झृ	झे	झै	झो	झौ	झं	झः
ఞ	ఞా	ఞి	ఞీ	ఞృ	ఞు	ఞూ	ఞే	ఞై	ఞో	ఞౌ	ఞం	ఞః
ञ	ञा	ञि	ञी	ञृ	ञु	ञू	ञे	ञै	ञो	ञौ	ञं	ञः
ట	టా	టి	టీ	టు	టూ	టృ	టే	టై	టో	టౌ	టం	టః
ट	टा	टि	टी	टु	टू	टृ	टे	टै	टो	टौ	टं	टः
ఠ	ఠా	ఠి	ఠీ	ఠు	ఠూ	ఠృ	ఠే	ఠై	ఠో	ఠౌ	ఠం	ఠః
ठ	ठा	ठि	ठी	ठु	ठू	ठृ	ठे	ठै	ठो	ठौ	ठं	ठः
డ	డా	డి	డీ	డు	డూ	డృ	డే	డై	డో	డౌ	డం	డః
ड	डा	डि	डी	डु	डू	डृ	डे	डै	डो	डौ	डं	डः
ఢ	ఢా	ఢి	ఢీ	ఢు	ఢూ	ఢృ	ఢే	ఢై	ఢో	ఢౌ	ఢం	ఢః
ढ	ढा	ढि	ढी	ढु	ढू	ढृ	ढे	ढै	ढो	ढौ	ढं	ढः
ణ	ణా	ణి	ణీ	ణు	ణూ	ణృ	ణే	ణై	ణో	ణౌ	ణం	ణః
ण	णा	णि	णी	णु	णू	णृ	णे	णै	णो	णौ	णं	णः
త	తా	తి	తీ	తు	తూ	తృ	తే	తై	తో	తౌ	తం	తః
त	ता	ति	ती	तु	तू	तृ	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
థ	థా	థి	థీ	థు	థూ	థృ	థే	థై	థో	థౌ	థం	థః
थ	था	थि	थी	थु	थू	थृ	थे	थै	थो	थौ	थं	थः
ద	దా	ది	దీ	దు	దూ	దృ	దే	దై	దో	దౌ	దం	దః
द	दा	दि	दी	दु	दू	दृ	दे	दै	दो	दौ	दं	दः
ధ	ధా	ధి	ధీ	ధు	ధూ	ధృ	ధే	ధై	ధో	ధౌ	ధం	ధః
ध	धा	धि	धी	धु	धू	धृ	धे	धै	धो	धौ	धं	धः
న	నా	ని	నీ	ను	నూ	నృ	నే	నై	నో	నౌ	నం	నః
न	ना	नि	नी	नु	नू	नृ	ने	नै	नो	नौ	नं	नः
ప	పా	పి	పీ	పు	పూ	పృ	పే	పై	పో	పౌ	పం	పః
प	पा	पि	पी	पु	पू	पृ	पे	पै	पो	पौ	पं	पः
ఫ	ఫా	ఫి	ఫీ	ఫు	ఫూ	ఫృ	ఫే	ఫై	ఫో	ఫౌ	ఫం	ఫః
फ	फा	फि	फी	फु	फू	फृ	फे	फै	फो	फौ	फं	फः

బ	బా	బి	బీ	బు	బూ	బృ	బే	బై	బో	బౌ	బం	బః
ब	बा	बि	बी	बु	बू	बृ	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
భ	భా	భి	భీ	భు	భూ	భృ	భే	భై	భో	భౌ	భం	భః
भ	भा	भि	भी	भु	भू	भृ	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
మ	మా	మి	మీ	ము	మూ	మృ	మే	మై	మో	మౌ	మం	మః
म	मा	मि	मी	मु	मू	मृ	मे	मै	मो	मौ	मं	मः
య	యా	యి	యీ	యు	యూ	యృ	యే	యై	యో	యౌ	యం	యః
य	या	यि	यी	यु	यू	यृ	ये	यै	यो	यौ	यं	यः
ర	రా	రి	రీ	రు	రూ	రృ	రే	రై	రో	రౌ	రం	రః
र	रा	रि	री	रु	रू	रृ	रे	रै	रो	रौ	रं	रः
ల	లా	లి	లీ	లు	లూ	లృ	లే	లై	లో	లౌ	లం	లః
ल	ला	लि	ली	लु	लू	लृ	ले	लै	लो	लौ	लं	लः
వ	వా	వి	వీ	వు	వూ	వృ	వే	వై	వో	వౌ	వం	వః
व	वा	वि	वी	वु	वू	वृ	वे	वै	वो	वौ	वं	वः
శ	శా	శి	శీ	శు	శూ	శృ	శే	శై	శో	శౌ	శం	శః
श	शा	शि	शी	शु	शू	शृ	शे	शै	शो	शौ	शं	शः
ష	షా	షి	షీ	షు	షూ	షృ	షే	షై	షో	షౌ	షం	షః
ष	षा	षि	षी	षु	षू	षृ	षे	षै	षो	षौ	षं	षः
స	సా	సి	సీ	సు	సూ	సృ	సే	సై	సో	సౌ	సం	సః
स	सा	सि	सी	सु	सू	सृ	से	सै	सो	सौ	सं	सः
హ	హా	హి	హీ	హు	హూ	హృ	హే	హై	హో	హౌ	హం	హః
ह	हा	हि	ही	हु	हू	हृ	हे	है	हो	हौ	हं	हः
క్ష	క్షా	క్షి	క్షీ	క్షు	క్షూ	-	క్షే	క్షై	క్షో	క్షౌ	క్షం	క్షః
क्ष	क्षा	क्षि	क्षी	क्षु	क्षू	-	क्षे	क्षै	क्षो	क्षौ	क्षं	क्षः
త్ర	త్రా	త్రి	త్రీ	త్రు	త్రూ	త్రృ	త్రే	త్రై	త్రో	త్రౌ	త్రం	త్రః
त्र	त्रा	त्रि	त्री	त्रु	त्रू	त्रृ	त्रे	त्रै	त्रो	त्रौ	त्रं	त्रः
జ్ఞ	జ్ఞా	జ్ఞి	జ్ఞీ	జ్ఞు	జ్ఞూ	జ్ఞృ	జ్ఞే	జ్ఞై	జ్ఞో	జ్ఞౌ	జ్ఞం	జ్ఞః
ज्ञ	ज्ञा	ज्ञि	ज्ञी	ज्ञु	ज्ञू	ज्ञृ	ज्ञे	ज्ञै	ज्ञो	ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञः

పదకోశము

సంఖ్యావాచకాని - సంఖ్యలు

పదము	సంఖ్య	ఉచ్చరణ	అర్థము
एकम्	१	ఏకమ్	ఒకటి
द्वे	२	ద్వే	రెండు
तिस्रः	३	తిస్రః	మూడు
चत्वारि	४	చత్వారి	నాలుగు
पञ्च	५	పంచ	ఐదు
षट्	६	షట్	ఆరు
सप्त	७	సప్త	ఏడు
अष्ट	८	అష్ట	ఎనిమిది
नव	९	నవ	తొమ్మిది
दश	१०	దశ	పది
एकादश	११	ఏకాదశ	పదకొండు
द्वादश	१२	ద్వాదశ	పనెండు
त्रयोदश	१३	త్రయోదశ	పదమూడు
चतुर्दश	१४	చతుర్దశ	పదునాలుగు
पञ्चदश	१५	పంచదశ	పదుహేను
षोढश	१६	షోడశ	పదహారు
सप्तदश	१७	సప్తదశ	పదుహేడు
अष्टादश	१८	అష్టాదశ	పదునెనిమిది
नवदश	१९	నవదశ	పంతొమ్మిది
एकोनविंशतिः		ఏకోనవింశతిః	ఒకటి తక్కువ ఇరవై
विंशतिः	२०	వింశతిః	ఇరువది
एकविंशतिः	२१	ఏకవింశతిః	ఇరవైఒకటి
द्वाविंशतिः	२२	ద్వావింశతిః	ఇరవైరెండు

त्रयोविंशतिः	२३	త్రయోవింశతిః	ఇరవైమూడు
चतुर्विंशतिः	२४	చతుర్వింశతిః	ఇరవైనాలుగు
पञ्चविंशतिः	२५	పంచవింశతిః	ఇరవైఐదు
षड्विंशतिः	२६	షడ్వింశతిః	ఇరవైఆరు
सप्तविंशतिः	२७	సప్తవింశతిః	ఇరవైఏడు
अष्टविंशतिः	२८	అష్టవింశతిః	ఇరవైఎనిమిది
नवविंशतिः	२९	నవవింశతిః	ఇరవైతొమ్మిది
एकोनत्रिंशत्		ఏకోనత్రింశత్	ఒకటి తక్కువ ముప్పై
त्रिंशत्	३०	త్రింశత్	ముప్పై
चत्वारिंशत्	४०	చత్వారింశత్	నలభై
पञ्चाशत्	५०	పంచాశత్	యాభై
षष्ठिः	६०	షష్ఠిః	అరవై
सप्ततिः	७०	సప్తతిః	డెబ్బై
अशीतिः	८०	అశీతిః	ఎనభై
नवतिः	९०	నవతిః	తొంభై
शतम्	१००	శతమ్	వంద
सहस्रम्	१,०००	సహస్రమ్	వెయ్యి
लक्ष	१,००,०००	లక్ష	లక్ష
कोटि	१,००,००,०००	కోటి	కోటి

शरीरावयवाः - శరీరావయవాః - శరీరావయవములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
कनीनिका	కనీనికా	కంటిపాప
चुबुकम्	చుబుకమ్	గడ్డము
शिरः	శిరః	తల
केशः	కేశః	కేశము, వెంట్రుక
ललाटः	లలాటః	నొసట
अक्षिः	అక్షిః	కన్ను
कपोलः	కపోలః	చెంప
कण्ठः	కంఠః	గొంతు

श्रोत्रम्	శ్రోత్రమ్	చెవి
पक्ष्म	పక్ష్మ	రెప్ప
करः	కరః	చేయి
कूर्परः	కూర్పరః	మోచేయి
करतलम्	కరతలమ్	అరచేయి
पादः	పాదః	కాలు
जानुनी	జానునీ	మోకాలు
कटिः	కటిః	నడుము
नासिका	నాసికా	ముక్కు
अनामिका	అనామికా	ఉంగరపువ్రేలు
कनिष्ठिका	కనిష్ఠికా	చిటికినవ్రేలు
हनुः	హనుః	దవడ
मुखम्	ముఖమ్	నోరు
औष्ठम्	ఓష్ఠమ్	పెదవి
जिह्वा	జిహ్వా	నాలుక
त्वक्	త్వక్	చర్మము
तर्जनी	తర్జనీ	చూపుడువ్రేలు
मध्यमा	మధ్యమా	మధ్యవ్రేలు
उदरम्	ఉదరమ్	కడుపు
नाभिः	నాభిః	బొడ్డు
ऊरु	ఊరూ	తొడ

आहारपदार्थाः - ఆహారపదార్థా - ఆహారపదార్థములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
माषचक्रम्	మాషచక్రమ్	గారె
वटकम्	వటకమ్	వడియము
सर्षपः	సర్షపః	ఆవాలు
व्यञ्जनम्	వ్యంజనమ్	పచ్చడి
चोष्यम्	చోష్యమ్	పులుసు
गुडः	గుడః	బెల్లము

पर्पटः	పర్పటః	అప్పడము
तिन्त्रिणी	తింత్రిణీ	చింతపండు
एरण्डतैलम्	ఏరండతైలమ్	ఆముదము
कुबेरमूलम्	కుబేరమూలమ్	జంతికలు
दधिः	దధి	పెరుగు
तक्रम्	తక్రమ్	మజ్జిగ
तैतिलः	తైతిలః	పూరీ
क्वथितम्	క్వథితమ్	సాంబారు
घृतम्	ఘృతమ్	నెయ్యి
लवणम्	లవణమ్	ఉప్పు
शर्करा	శర్కరా	పంచదార

शाकाः - శాకాః - కూరగాయలు

పదము	ఉచ్ఛరణ	అర్థము
पिण्डालुकम्	పిండాలుకమ్	పెండలము
आलुकम्	ఆలుకమ్	బంగాళదుంప
पलाण्डुः	పలాండుః	ఉల్లిపాయ
नारिकेलः	నారికేళః	కొబ్బరికాయ
कूष्माण्डः	కూష్మాండః	గుమ్మడికాయ
पटोलिका	పటోలికా	పొట్లకాయ
आर्द्रकम्	ఆర్ద్రకమ్	అల్లము
उर्वारुकः	ఉర్వారుకః	దోసకాయ
कर्कटी	కర్కటీ	నక్కదోసకాయ
कोशातकी	కోశాతకీ	బీరకాయ
वार्ताकः	వార్తాకః	వంకాయ
कदली	కదలీ	అరటికాయ
शिग्रु	శిగ్రు	ములక్కాయ
राजकोशातकी	రాజకోశాతకీ	బెంగుళూరు వంకాయ
पानसानि	పానసాని	అకాకరకాయ
मूलकम्	మూలకమ్	ముల్లంగి
मधुकन्दः	మధుకందః	చిలకడదుంప
कारटः	కారటః	కేరెట్

तृणबिन्दुकः	తృణబిందుకః	చేమదుంపలు
बिम्बम्	బింబమ్	దొండకాయ
कारवेल्लः	కారవేల్లః	కాకరకాయ
शिम्बिः	శింబిః	చిక్కుడుకాయ
मरिचका	మరిచకా	పచ్చిమిరపకాయ
बीरकम्	బీరకమ్	బీరకాయ
शीतला	శీతలా	సొరకాయ
क्षुद्रशिम्बिः	క్షుద్రశింబిః	గోరుచిక్కుడు

वृक्षाः - వృక్షాః - చెట్లు

పదము	ఉచ్ఛరణ	అర్థము
शाखा	శాఖా	కొమ్మ
माची	మాచీ	మాచికాయ చెట్టు
दूर्वा	దూర్వా	గఱిక
तृणम्	తృణమ్	గడ్డి
जम्बू	జమ్బూ	నేరేడు
शाल्मली	శాల్మలీ	బూరగ
कदम्बः	కదంబః	కడిమి
आमलकः	ఆమలకః	ఉసిరిక
विष्णुक्रान्ता	విష్ణుక్రాన్తా	విష్ణుక్రాంత
मधूकः	మధూకః	ఇప్ప
अरिष्ठः	అరిష్ఠః	కుంకుడు
आम्रः	ఆమ్రః	మామిడి
लता	లతా	తీగ
घासः	ఘాసః	పచ్చిగడ్డి
अङ्कुरः	అంకురః	మొలక
बीजम्	బీజమ్	విత్తనము
वटः	వటః	మఱ్ఱి
वराटकः	వరాటకః	విత్తనాలకోశము
तालः	తాలః	తాటి
बर्बरः	బర్బరః	తుమ్మ
तुलसी	తులసీ	తులసి

अश्वत्थः	అశ్వత్థః	రావి
अर्जुनः	అర్జునః	మద్ది
अर्कः	అర్కః	జిల్లేడు
कपित्थः	కపిత్థః	వెలగ
गुल्मः	గుల్మః	పొద
निम्बः	నింబః	వేప
शमी	శమీ	జువ్వి
निकुञ्जः	నికుంజః	పొదరిల్లు
काण्डः	కాండః	కాండము
शिफा	శిఫా	ఊడ
किञ्जल्कः	కింజల్కః	పుప్పొడి
वृन्तम्	వృన్తమ్	తొడిమ

पुष्पाणि - పుష్పాణి - పువ్వులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
सेवन्तिका	సేవన్తికా	చామంతి
नक्षत्रसेवन्तिका	నక్షత్రసేవంతికా	నక్షత్రచేమంతి
कुरवकम्	కురవకమ్	గోరింట (ఎఱ్ఱనిది)
अम्बष्टम्	అంబష్టమ్	అడవిమల్లె
बन्धूकम्	బంధూకమ్	మంకెన
कुरण्टकम्	కురంటకమ్	పచ్చగోరింట
मरुवकम्	మరువకమ్	మరువము
गुच्छपुष्पम्	గుచ్ఛపుష్పమ్	బంతి
केतकी	కేతకీ	మొగలి
कर्णिकारम्	కర్ణికారమ్	కొండగోగు
कोविदारम्	కోవిదారము	దేవకాంచనము
स्थलपद्मम्	స్థలపద్మమ్	మెట్టతామర
नागमल्ली	నాగమల్లీ	నాగమల్లి
प्रतापनः	ప్రతాపనః	తెల్లమందారము
शिरीषम्	శిరీషమ్	దిరిశనపువ్వు
उत्पलम्	ఉత్పలమ్	కలువపువ్వు

मालती	మాలతీ	మాలతి
वकुलम्	వకులమ్	పొగడ
अम्भोजम्	అంభోజమ్	తామర
सिताम्भोजम्	సితాంభోజమ్	తెల్ల తామర
नवमल्लिका	నవమల్లికా	విరజాజి
पाटलम्	పాటలమ్	గులాబీ
पुन्नागम्	పున్నాగమ్	పొన్నపువ్వు
मन्दारम्	మందారమ్	మందారము
पीतकरवीरम्	పీతకరవీరమ్	పచ్చగన్నేరు
चम्पकम्	చంపకమ్	సంపెంగ
कुन्दम्	కుందం	మల్లె
पुष्पमञ्जरी	పుష్పమంజరీ	పూలవెన్ను
जातीसुमम्	జాతీసుమం	సన్నజాజి
कुशेशयम्	కుశేశయమ్	నూరువరహాలు
करवीरम्	కరవీరమ్	గన్నేరు
नलिनम्	నలినమ్	లిల్లీ
शेफालिका	శేఫాలికా	వావిలి
कमलम्	కమలమ్	తామర
जपा	జపా	మందార

वर्णाः - వర్ణాః - రంగులు

పదము	ఉచ్ఛరణ	అర్థము
कृष्णः	కృష్ణః	నలుపు
श्वेतः	శ్వేతః	తెలుపు
रक्तम्	రక్తమ్	ఎఱుపు
नीलः	నీలః	నీలము
पीतम्	పీతమ్	పసుపు
हरितम्	హరితమ్	ఆకుపచ్చ
नीलारुणः	నీలారుణః	ఊదా (వైలెట్)
असितनीलः	అసితనీలః	నీలిరంగు (స్కై బ్లూ)
पाटलः	పాటలః	గులాబీ

नारंगः	నారంగః	నారింజ (ఆరెంజ్)
धूम्रः	ధూమ్రః	పొగరంగు
काषायः	కాషాయః	కాషాయము
पिच्छिलः	పిచ్ఛిలః	లేతపసుపు

ऋतवः - ఋతవః - ఋతువులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
वसन्तः	వసంతః	వసంతఋతువు
ग्रीष्मः	గ్రీష్మః	గ్రీష్మఋతువు
प्रावृट्	ప్రావృట్ః	వర్షఋతువు
शरदृतुः	శరదృతుః	శరదృతువు
हेमन्तः	హేమంతః	హేమంతఋతువు
शिशिरः	శిశిరః	శిశిరఋతువు

वासराः - వాసరాః - వారములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
वर्षः	వర్షః	సంవత్సరము
मासः	మాసః	మాసము, నెల
पक्षः	పక్షః	పక్షము,
सप्ताहः	సప్తాహః	వారము
दिनः	దినః	రోజు
दिवसः	దివసః	దినము
भानुवासरः	భానువాసరః	ఆదివారము
इन्दुवासरः	ఇందువాసరః	సోమవారము
भौमवासरः	భౌమవాసరః	మంగళవారము
सौम्यवासरः	సౌమ్యవాసరః	బుధవారము
बृहस्पतिवासरः	బృహస్పతివాసరః	గురువారము
शुक्रवासरः	శుక్రవాసరః	శుక్రవారము
भृगुवासरः	భృగువాసరః	
शनिवासरः	శనివాసరః	శనివారము
मन्दवासरः	మందవాసరః	

धान्यानि - ధాన్యాని - ధాన్యములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
काश्मीरजन्म	కాశ్మీరజన్మ	కుంకుమపువ్వు
जातिपत्रिकाः	జాతిపత్రికాః	జాపత్రి
मुद्गाः	ముద్గా	పెసలు
एला	ఏలా	ఏలక్కాయ
कर्पूरम्	కర్పూరమ్	కర్పూరము
लवङ्गम्	లవంగమ్	లవంగము
वतुन्नकम्	వితున్నకమ్	ధనియాలు
तण्डुलाः	తండులాః	బియ్యము
आढकाः	ఆఢకాః	కందులు
मरिचाः	మరిచాః	మిరియాలు
मेन्थी	మేంథీ	మెంతులు
हिङ्गुः	హింగుః	ఇంగువ
माषाः	మాషాః	మినుములు
चणकाः	చణకాః	శనగలు
सर्षपाः	సర్షపాః	ఆవాలు
गोधूमाः	గోధూమాః	గోధుమలు
जीरकम्	జీరకమ్	జీలకర్ర

వాహనములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
धूमशकटः	ధూమశకటః	రైలు, పొగబండి
वृषभशकटः	వృషభశకటః	ఎద్దుబండి
अश्वशकटः	అశ్వశకటః	గుఱ్ఱపుబండి
क्षेपणी	క్షేపణీ	రాకేట్
नौका	నౌకా	పడవ
त्रिचक्रिका	త్రిచక్రికా	ఆటో, రిక్షా
लोकयानम्	లోకయానమ్	బస్సు
निस्थानम्	నిస్థానమ్	స్టేషన్
नगरयानम्	నగరయానమ్	సిటీబస్సు
विमानः	విమానః	విమానము

शिबिका	శిబికా	పల్లకి
भारवाहकम्	భారవాహకమ్	లారీ
महानौका	మహానౌకా	ఓడ
दृतयानम्	దృతయానం	ఎక్స్‌ప్రెస్
शकट:	శకటః	బండి
द्विचक्रिका	ద్విచక్రికా	సైకిలు

पत्रशाका: - పత్రశాకాః - ఆకుకూరలు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
मत्स्याक्षी	మత్స్యాక్షీ	పొన్నగంటికూర
हिंमोचिका	హింమోచికా	చిలుకతోటకూర
काकमाची	కాకమాచీ	కామంచికూర
कुस्तुम्बरी	కుస్తుంబరీ	కొత్తిమీర
वनवास्तुक:	వనవాస్తుకః	కొయ్యతోటకూర
तिन्त्रिणी पल्लवा:	తింత్రిణీపల్లవాః	చింతచిగురు
अत्याम्लपर्णा:	అత్యామ్లపర్ణాః	పుల్లబచ్చలి,
उपोदकी	ఉపోదకీ	బచ్చలి
कचूवर:	కచూవరః	గోంగూర
जीवा	జీవా	పాలకూర
सुरभिच्छद:	సురభిచ్ఛదః	కరివేపాకు

पक्षिण: - పక్షిణః - పక్షులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
शुक:	శుకః	చిలుక
खड्गी	ఖడ్గీ	ఖడ్గమృగము
चित्रक:	చిత్రకః	చిరుతపులి
बक:	బకః	కొంగ
कादम्ब:	కాదమ్బః	బాతు
काक:	కాకః	కాకి
कोकिल:	కోకిలః	కోకిల
जतुका	జతుకా	గబ్బిలము
चित्रोष्ट्र	చిత్రోష్ట్రః	జిరాఫీ

भल्लूकः	భల్లూకః	ఎలుగుబంటు
दावाघाटः	దావాఘాటః	వడ్రంగిపిట్ట
कपोतः	కపోతః	పావురము
मयूरः	మయూరః	నెమలి
मक्षिका	మక్షికా	ఈగ
मशकः	మశకః	దోమ
द्विरेफः	ద్విరేఫః	తుమ్మెద
गृध्रः	గృధ్రః	గ్రద్ద
हंसः	హంసః	హంస
चटकः	చటకః	పిచ్చుక
उलूकः	ఉలూకః	గుడ్లగూబ
मूषकः	మూషకః	ఎలుక
मधुमक्षिका	మధుమక్షికా	తేనెటీక
मधुकोशः	మధుకోశః	తేనెతుట్టె
पिपीलिका	పిపీలికా	చీమ
पुत्तिकः	పుత్తికః	రెక్కలచీమ
चित्रपतङ्गः	చిత్రపతంగః	సీతాకోకచిలుక

लोहानि - లోహాని - లోహములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
लोहसारः	లోహసారః	ఉక్కు
अयः	అయః	ఇనుము
ताम्रम्	తామ్రమ్	రాగి
पित्तलम्	పిత్తలమ్	ఇత్తడి
सीसम्	సీసమ్	సీసము
अभ्रकम्	అభ్రకమ్	అభ్రకము
रजतम्	రజతమ్	వెండి
पीतलोहम्	పీతలోహమ్	సత్తు
गन्धकः	గంధకః	గంధకము
काचः	కాచః	గాజు
सुवर्णम्	సువర్ణమ్	బంగారము

मनोभावा: - మనోభావాః - మనోభావములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
कदाचित्	కదాచిత్	ఒకానొకప్పుడు
ह्यः	హ్యః	నిన్న
श्वः	శ్వః	రేపు
प्रह्यः	ప్రహ్యః	మొన్న
मैत्री	మైత్రీ	మైత్రి
करुणा	కరుణ	దయ
सुखम्	సుఖమ్	సుఖము
भयः	భయః	భయము
धृतिः	ధృతిః	ధైర్యము
असूया	అసూయా	అసూయ
शोकः	శోకః	శోకము
आनन्दः	ఆనందః	ఆనందము
सर्वः	సర్వః	ప్రతివాడు
एकः	ఏకః	ఒక్కడు
दुःशम्	దుఃఖమ్	దుఃఖము
रोदनम्	రోదనమ్	ఏడుపు
प्रीतिः	ప్రీతిః	ఇష్టము
चिन्तनम्	చింతనమ్	ఆలోచన
वेगः	వేగః	వేగము
कश्चित्	కశ్చిత్	ఒకానొకడు
केनचित् (पुं)	కేనచిత్	ఎవనిచేతనో
कुत्रचित्	కుత్రచిత్	ఎక్కడనో
परश्वः	పరశ్వః	ఎల్లుండి
प्रपरश्वः	ప్రపరశ్వః	అవతల ఎల్లుండి
कयाचित्	కయాచిత్	ఎవరిచేతనో (స్త్రీ)
प्रपरह्यः	ప్రపరహ్యః	అటుమొన్న
सर्वे	సర్వే	అందరు
स्नेहः	స్నేహః	స్నేహము

कर्मकरा: - కర్మకరాః - వృత్తిపనివారు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
कुलालः	కులాలః	కుమ్మరి
चित्रकारः	చిత్రకారః	చిత్రకారుడు
रचयिता	రచయితా	రచయిత
विमर्शकः	విమర్శకః	విమర్శకుడు
उपाध्यायः	ఉపాధ్యాయః	ఉపాధ్యాయుడు
प्राड्विवाकः	ప్రాడ్వివాకః	లాయరు
वर्धकिः	వర్ధకిః	వడ్రంగి
शिल्पी	శిల్పీ	శిల్పి
नटः	నటః	నటుడు
मालाकारः	మాలాకారః	దండలు అల్లువాడు
सैरन्ध्री	సైరంధ్రీ	పూలుగుచ్చుస్త్రీ
उद्यानपालः	ఉద్యానపాలః	తోటమాలి
भृत्यः	భృత్యః	సేవకుడు
लेपकः	లేపకః	రంగులువేయువాడు
शाकुनिकः	శాకునికః	శకునము చెప్పువాడు
वागुरिकः	వాగురికః	జాలరి
कृषीवलः	కృషీవలః	రైతు
तन्तुवायः	తన్తువాయః	సాలెవాడు
वैद्यः	వైద్యః	వైద్యుడు
न्यायाधीशः	న్యాయాధీశః	న్యాయావాది
वाग्मी	వాగ్మీ	వక్త
वार्ताहरः	వార్తాహరః	పోస్ట్‌మాన్
रजकः	రజకః	చాకలి
नापितः	నాపితః	మంగలి
कर्मारः	కర్మారః	కమ్మరి
दूतः	దూతః	దూత
वृत्तिकारः	వృత్తికారః	వృత్తికారుడు
विदूषकः	విదూషకః	హాస్యగాడు

सौचिकः	సౌచికః	దర్జీ
लेपकः	లేపకః	మేస్త్రీ
गायकः	గాయకః	పాటగాడు
पुरोहितः	పురోహితః	పురోహితుడు
राजा	రాజా	రాజు
मौरजिकः	మౌరజికః	ఉష్పువాయించువాడు
वैणिकः	వైణికః	వీణవాయించువాడు
राज्ञी	రాజ్ఞీ	రాణి
सेनाधिपतिः	సేనాధిపతిః	సేనాపతి
आश्विकः	ఆశ్వికః	రౌతు
मान्त्रिकः	మాన్త్రికః	మాంత్రికుడు
ज्यौतिषिकः	జౌతిషికః	జ్యోతిష్కుడు
चर्मकारः	చర్మకారః	చెప్పులు కుట్టువాడు
कर्षकः	కర్షకః	రైతు
स्वर्णकारः	స్వర్ణకారః	కంసాలి
व्याधः	వ్యాధః	వేటగాడు
शाकटिकः	శాకటికః	బండివాడు
जाबालः	జాబాలః	మేకలు మేపువాడు
अवचायकः	అవచాయకః	కోయవాడు

फलानि - ఫలాని - పండ్లు

పదము	ఉచ్ఛరణ	అర్థము
आमलकम्	ఆమలకమ్	ఉసిరికాయ
नारंगः	నారంగః	నారింజ
कदली	కదలీ	అరటిపండు
भल्लातकम्	భల్లాతకమ్	జీడికాయ
दाडिमी	దాడిమీ	దానిమ్మ
जामी	జామీ	జామకాయ
चूतम्	చూతమ్	మామిడిపండు
द्राक्षा	ద్రాక్షా	ద్రాక్ష

पनसः	పనసః	పనస
सेवम्	సేవమ్	ఏపిల్
अनासः	అనాసః	అనాస
नारिकेलः	నారికేలః	కొబ్బరికాయ
मधुकर्कटी	మధుకర్కటీ	బొప్పాయి

विद्या - విద్య - చదువు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
कलाशाला	కళాశాలా	కళాశాల
उपाध्यायः	ఉపాధ్యాయః	ఉపాధ్యాయుడు
विद्यार्थि, छात्रः	విద్యార్థిః, ఛాత్రః	విద్యార్థి
विरामः	విరామః	శెలవు
पाठशाला	పాఠశాలా	పాఠశాల, బడి
पुस्तकम्	పుస్తకమ్	పుస్తకము
परीक्षा	పరీక్షా	పరీక్ష
कक्ष्या	కక్ష్యా	తరగతి
प्रधानोपाध्यायः	ప్రధానోపాధ్యాయః	ప్రధానోపాధ్యాయుడు
विश्वविद्यालयः	విశ్వవిద్యాలయః	విశ్వవిద్యాలయము
विद्यार्थिनी	విద్యార్థినీ	విద్యార్థినీ

बान्धवाः - బాంధవాః - బంధువులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
माता	మాతా	తల్లి
पिता	పితా	తండ్రి
जाया / पत्नी	జాయా/పత్నీ	భార్య
याता	యాతా	తోడికోడలు
पुत्रः	పుత్రః	కుమారుడు
अग्रजः	అగ్రజః	అన్న
अनुजः	అనుజః	తమ్ముడు
अग्रजा	అగ్రజా	అక్క

अनुजा	అనుజా	చెల్లి
भ्रातृजाया	భ్రాతృజాయా	ఒదిన, మరదలు
वधूः	వధూః	పెండ్లికూతురు
श्यालकः	శ్యాలకః	బావమరిది
सपत्नी	సపత్నీ	సవతి
मातामहः	మాతామహః	తాతగారు
मातामही	మాతామహీ	అమ్మమ్మ
पितामही	పితామహీ	నాయనమ్మ
पितामहः	పితామహః	తాతగారు
सोदरः	సోదరః	అన్న, తమ్ముడు
सोदरी	సోదరీ	అక్క, చెల్లి
श्वशुरः	శ్వశురః	మామగారు
पुत्री	పుత్రీ	కుమార్తె
स्नुषा	స్నుషా	కోడలు
जामाता	జామాతా	అల్లుడు
पितृष्वसा	పితృష్వసా	మేనత్త
मातृष्वसा	మాతృష్వసా	అమ్మక్కయ్య / పిన్ని
पैतृष्वसेयः	పైతృష్వసేయః	మేనత్తకొడుకు (బావ)
देवरः	దేవరః	బావగారు (భర్తఅన్న)
मातुलः	మాతులః	మేనమామ
पतीः	పతిః	భర్త
प्रपितामहः	ప్రపితామహః	ముత్తాత (తండ్రివైపు)
अनुजामाता	అనుజామాతా	తోడి అల్లుడు
आवुत्तः	ఆవుత్తః	బావ (సోదరి భర్త)
भागिनेयः	భాగినేయః	మేనల్లుడు
भागिनेया	భాగినేయా	మేనకోడలు
श्वश्रू	శ్వశ్రూః	అత్తగారు
प्रजावती	ప్రజావతీ	వదిన
ननन्दा	ననన్దా	ఆడపడుచు

जन्तवः - జంతవః - జంతువులు
कीटाः - కీటాః - పురుగులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
सूकरः	సూకరః	పంది
शुनकः	శునకః	కుక్క
सिंहः	సింహః	సింహము
गजः	గజః	ఏనుగు
व्याघ्रः	వ్యాఘ్రః	పులి
मृगः	మృగః	జింక
चातकः	చాతకః	వానకోయిల
ऊर्णनाभिः	ఊర్ణనాభిః	సాలెపురుగు
तैलपः	తైలపః	బొద్దింక
गोधिका	గోధికా	బల్లి
सरटुः	సరటుః	తొండ
शतपदी	శతపదీ	కాళ్ళజఱ్ఱి
शम्बूकः	శమ్బూకః	నత్తగుల్ల
शुक्तिः	శుక్తిః	ముత్యపుచిప్ప
मकरः	మకరః	మొసలి
कृमिः	కృమిః	కృమి (వానపాము)
किञ्चुलकः	కించులకః	నలికిలపాము
मत्स्यः	మత్స్యః	చేప
फणा	ఫణా	పడగ
अजगरः	అజగరః	పెద్దపాము
तिमिङ्गिलः	తిమింగిలః	తిమింగిలము
मण्डूकः	మండూకః	కప్ప
सर्पः	సర్పః	పాము
टर्किकुक्कुटः	టర్కికుక్కుటః	నిప్పుకోడి
चित्ररासभः	చిత్రరాసభః	కంచరగాడిద
महिषः	మహిషః	దున్నపోతు
मेषः	మేషః	గొర్రె
गौः	గౌః (స్త్రీ)	ఆవు

गौः	గౌః (పుం)	ఎద్దు
अजः	అజః	మేక
वृकः	వృకః	తోడేలు
शशः	శశః	కుందేలు
सुसुन्दुरः	చుచుందురః	చిట్టెలుక
शद्योतः	ఖద్యోతః	మిణుగురు పురుగు
मत्कुण	మత్కుణః	నల్లి
कूर्मः	కూర్మః	తాబేలు
जम्बुकः	జంబుకః	నక్క
महिषः	మహిషః	గేదె
नकुलः	నకులః	ముంగిస
हरिणः	హరిణః	లేడి, జింక
मार्जारः	మార్జారః	పిల్లి
बिडालः	బిడాలః	పిల్లి
गर्दभः	గర్దభః	గాడిద
अश्वः	అశ్వః	గుఱ్ఱము
मर्कटः	మర్కటః	కోతి
सिक्रोडः	చిక్రోడః	ఉడుత
चाषः	చాషః	పాలపిట్ట
शल्यः	శల్యః	ముళ్ళపంది
जलकुञ्जरः	జలకుంజరః	నీటిఏనుగు
सारसः	సారసః	బెబ్బురుపక్షి
गोनसः	గోనసః	కొండచిలువ
तित्तिरिः	తిత్తిరిః	తీతువుపిట్ట
कङ्कः	కంకః	రాబందు
जलव्यालः	జలవ్యాలః	నీళ్ళకొయ్య
इन्द्रलुप्तः	ఇంద్రలుప్త	పేను
रक्तपा	రక్తపా	జలగ
गोधा	గోధా	ఉడుము
गौलिः	గౌలిః	బల్లి

परिचय सम्भाषणम् - పరిచయ సంభాషణమ్

పరిచయ సంభాషణము

भवत: नाम किम्?

భవతః నామ కిమ్?

మీపేరు ఏమిటి?

मम नाम दुर्गाराव:।

మమ నామ దుర్గారావః

నాపేరు దుర్గారావు.

भवत्या: नाम किम्?

భవత్యాః నామ కిమ్?

మీ పేరు ఏమిటి?

मम नाम सावित्रि।

మమ నామ సావిత్రి.

నా పేరు సావిత్రి

भवान् किं करोति?

భవాన్ కిం కరోతి?

మీరు ఏమి చేయుచున్నారు?

अहं वित्तकोशे कार्यं करोमि।

అహం విత్తకోశే కార్యం కరోమి.

నేను బ్యాంకునుందు పని చేయుచున్నాను.

भवती किं करोति?

భవతీ కిం కరోతి?

మీరు ఏమి చేయుచున్నారు?

अहं पाठशालायां अध्यापिका।

అహం పాఠశాలాయాం అధ్యాపికా.

నేను పాఠశాలయందు ఉపాధ్యాయురాలిని.

भवती किं बोधयति?

భవతీ కిం బోధయతి?

మీరు ఏమి బోధించుచున్నారు.

अहं संस्कृतं अध्यापयामि।

అహం సంస్కృతం అధ్యాపయామి.

నేను సంస్కృతమును బోధించుచున్నాను.

अहं अपि संस्कृतं पठितुं इच्छामि।

అహం అపి సంస్కృతం పఠితుం ఇచ్ఛామి.

నేను కూడ సంస్కృతమును చదువుకోవాలని అనుకుంటున్నాను.

अवश्यम् भवतः अवकाशः लभ्यतेवा?

అవశ్యమ్. భవతః అవకాశః లభ్యతేవా?

తప్పకుండా! మీకు అవకాశము లభిస్తుందా?

यदि इच्छा अस्ति तर्हि अवकाशः लभयंते।

యది ఇచ్ఛా అస్తి తర్హి అవకాశః లభ్యతే.

ఒకవేళ కోరిక ఉన్నట్లు అయితే అవకాశము లభిస్తుంది.

मम गुरोः सकाशे पत्रालय शिक्षणं अपि अस्ति।

మమ గురోః సకావే పత్రాలయ శిక్షణం అపి అస్తి.

మా గురువుగారి వద్ద పత్రాలయ శిక్షణము కూడ ఉన్నది?

तत् किम्? किञ्चित् वदतु।

తత్ కిమ్? కించిత్ వదతు.

అది ఏమిటి? కొంచెం చెప్పండి.

पत्रालय व्दारा संस्कृत शिक्षणम्।

పత్రాలయ ద్వారా సంస్కృత శిక్షణమ్.

పోస్టుద్వారా సంస్కృతమును నేర్చుకొనుట.

किमपि धनं प्रेषणीयं वा ?

కిమపి ధనం ప్రేషణీయంవా?

ఏమైనను ధనము పంపవలయునా?

मूल्याङ्क व्ययार्थं पञ्चविंशति रूप्यकाणि प्रेषणीयानि।

మూల్యాంక వ్యయార్థం పంచవింశతి రప్యకాణి ప్రేషణీయాని.

స్టాంపుల ఖర్చుకొరకు ఇరువదిఐదు రూపాయలు పంపవలెను.

कति पुस्तकानि प्रेष्यन्ति ?

కతి పుస్తకాని ప్రేష్యన్తి?

ఎన్ని పుస్తకములు పంపగలరు?

तिंशत् पुस्तकानि प्रेष्यन्ति।

త్రింశత్ పుస్తకాని ప్రేష్యన్తి.

ముప్పది పుస్తకములను పంపగలరు.

संकेतः ददातु।

సంకేతః దదాతు.

అడ్రసును ఇవ్వండి.

वाक्यनिर्माणम् - వాక్యనిర్మాణమ్ - వాక్యనిర్మాణము

सम्यक् उपविशन्तु।

సమ్యక్ ఉపవిశన్తు.

చక్కగా కూర్చోండి.

मातरं आह्वय।

మాతరం ఆహ్వాయ.

అమ్మను పిలువు.

पिता कार्यालयं गतवान्।

పితా కార్యాలయం గతవాన్.

తండ్రి కార్యాలయమునకు వెళ్ళెను.

अग्रजा पाठशालां गतवती।

అగ్రజా పాఠశాలాం గతవతీ.

అక్క పాఠశాలకు వెళ్ళినది.

गुरुः छात्रं पाठं वदति।
గురుః ఛాత్రం పాఠం వదతి.
గురువు విద్యార్థికి పాఠమును చెప్పుచున్నాడు.

माता गृहे अस्ति।
మాతా గృహే అస్తి.
అమ్మ ఇంటియందు ఉన్నది.

शिष्यः गुरुं नमति।
శిష్యః గురుం నమతి.
శిష్యుడు గురువునకు నమస్కరించుచున్నాడు.

बान्धवाः नगरे सन्ति।
బాంధవాః నగరే సన్తి.
బంధువులు నగరమునందు ఉన్నారు.

रमा संस्कृतं पठति।
రమా సంస్కృతం పఠతి.
రమ సంస్కృతమును చదువుచున్నది.

बालिका आसन्दिकात् पतति।
బాలికా ఆసన్దికాత్ పతతి.
బాలిక కుర్చీనుండి పడుచున్నది.

हे गौरि! अत्र आगच्छ।
హే గౌరి! అత్ర ఆగచ్ఛ.
ఓ గౌరీ! ఇక్కడకు రమ్ము.

हस्तस्य भूषणम् दानम्।
హస్తస్య భూషణమ్ దానమ్.
చేతికి దానము అలంకారము.

भ्रमराः मधुं पिबन्ति।
భ్రమరాః మధుం పిబన్తి.
తుమ్మెదలు తేనెను త్రాగుచున్నవి.

मातुः लेखिनी कुत्र अस्ति।
మాతుః లేఖినీ కుత్ర అస్తి.
తల్లియొక్క కలము అక్కడ ఉన్నది.

वाचा शोभते मनुष्यः।
వాచా శోభతే మనుష్యః.
వాక్కుచేత మానవుడు శోభించగలడు.

नेतरि धीरता वर्तते।
నేతరి ధీరతా వర్తతే.
నాయకునియందు ధీరత్వము ఉన్నది.

वारिभिः जनाः सिच्यन्ते।
వారిభిః జనాః సిచ్యంతే.
నీటిచే జనులు తడుపబడుచున్నారు.

पुस्तकम् कृदरे अस्ति।
పుస్తకమ్ కృదరే అస్తి.
పుస్తకము అలమరయందు ఉన్నది.

दरिद्राय धनं देयम्।
దరిద్రాయ ధనం దేయమ్.
దరిద్రుని కొఱకు ధనము ఇవ్వవలెను.

वार्ताहरः पत्रं ददाति।
వార్తాహరః పత్రం దదాతి.
పోస్ట్‌మాన్ ఉత్తరమును ఇచ్చుచున్నాడు.

वृक्षात् फलानि पतन्ति।
వృక్షాత్ ఫలాని పతన్తి.
చెట్టునుండి పండ్లు పడుచున్నవి.

शिशुः गृहे अटति।
శిశుః గృహే అటతి.
పిల్లవాడు ఇంటియందు తిరుగుచున్నాడు.

अहं ग्रामं अगच्छम्।
అహం గ్రామం అగచ్ఛమ్.
నేను గ్రామమునకు వెళ్ళితిని.

पुष्पं प्रात: व्यकसत्।
పుష్పం ప్రాతః వ్యకసత్.
పువ్వు ఉదయము వికసించెను.

राधा पुस्तकं सर्वं अपठत्।
రాధా పుస్తకం సర్వం అపఠత్.
రాధ పుస్తకమును అంతటిని చదివెను.

त्वं कदा पठिष्यसि?
త్వం కదా పఠిష్యసి?
నీవు ఎప్పుడు చదువగలవు?

अहं इदानीम् एव पठिष्यामि।
అహం ఇదానీమ్ ఏవ పఠిష్యామి.
నేను ఇప్పుడే చదువగలను.

अनन्तरं कुत्र गमिष्यसि?
అనంతరం కుత్ర గమిష్యసి?
తరువాత ఎక్కడకు వెళ్ళగలవు?

तदा देवालयं गमिष्यामि?
తదా దేవాలయం గమిష్యామి.
అప్పుడు దేవాలయమునకు వెళ్ళగలను.

वयं अत्र स्म:।
వయం అత్ర స్మః.
మేము ఇక్కడ ఉన్నాము.

यूयं कुत्र स्थ।
యూయం కుత్ర స్థ.
మీరు ఎక్కడ ఉన్నారు?

हे बालका: शब्दं मा कुर्वन्तु।
హే బాలికాః శబ్దం మా కుర్వన్తు.
ఓ బాలికలారా! శబ్దమును చేయవద్దు.

मम वस्त्राणि कुत्र वर्तन्ते?
మమ వస్త్రాణి కుత్ర వర్తన్తే?
నాయొక్క వస్త్రములు ఎక్కడ ఉన్నవి?

हे माधवि! सम्यक् पठतिवा?
హే మాధవి! సమ్యక్ పఠతివా?
ఓ మాధవీ! బాగా చదువుచున్నావా?

मातुल: आगच्छतिवा?
మాతులః ఆగచ్ఛతివా?
మామయ్య వచ్చుచున్నాడా?

न आगच्छति।
న ఆగచ్ఛతి.
వచ్చుటలేదు.

रमेश: कुत्र तिष्ठति?
రమేశః కుత్ర తిష్ఠతి?
రమేష్ ఎక్కడ ఉంటున్నాడు?

अस्माकं गृहस्य पुरत: एव।
అస్మాకం గృహస్య పురతః ఏవ.
మాయొక్క ఇంటి ఎదురుగనే.

भवान् कुत्र वसन्ति?
భవాన్ కుత్ర వసన్తి?
మీరు ఎక్కడ నివసించుచున్నారు?

आपणं कुत्र अस्ति?
ఋూపణం కుత్ర అస్తి?
కొట్టు ఎక్కడ ఉన్నది?

राधिके ! पुस्तकं आनय।
రాధికే! పుస్తకం ఆనయ.
రాధికా! పుస్తకమును తీసుకొనిరమ్ము.

भवत: किं रोचते ?
భవతః కిమ్ రోచతే?
మీకు ఏమి ఇష్టము?

चलनचित्र दर्शनम्।
చలనచిత్ర దర్శనమ్.
సినిమాలు చూచుట.

तत् किम् ?
తత్ కిమ్?
అది ఏమిటి?

स: बालक: दौष्टयम् करोति।
సః బాలకః దౌష్ట్యమ్ కరోతి.
ఆ బాలుడు అల్లరి చేయుచున్నాడు.

मया किं उक्तम् ?
మయా కిం ఉక్తమ్?
నాచేత ఏమి చెప్పబడినది?

मया न ज्ञायते।
మయా న జ్ఞాయతే.
నాచే తెలుసుకొనబడలేదు.

गतदिने अहं भवत: गृहं आगच्छम्।
గతదినే అహం భవతః గృహం ఆగచ్ఛమ్.
నిన్నటిరోజున నేను మీ ఇంటికి వచ్చితిని.

भवत: गृहे अतीव कोलाहल: वर्तते।
భవతః గృహే అతీవ కోలాహలః వర్తతే.
మీ ఇంటిలో మిక్కిలి గొడవగా ఉన్నది.

एतत् फलं कुत्रत: आनीतम् ?
ఏతత్ ఫలం కుత్రతః ఆనీతమ్?
ఈ పండు ఎక్కడనుండి తేబడినది?

आगमि भानुवासरे अस्माकं गृहं बान्धवा: आगच्छन्ति।
ఆగామి భానువాసరే అస్మాకం గృహం బాంధవాః ఆగచ్ఛన్తి.
వచ్చే ఆదివారమునాడు మా ఇంటికి బంధువులు వచ్చుచున్నారు.

तदर्थं अहं कुत्रापि न गच्छामि।
తదర్థం అహం కుత్రాపి న గచ్ఛామి.
అందువలన నేను ఎక్కడికి వెళ్ళడంలేదు.

मम गृहे बहव: वृक्षा: सन्ति।
మమ గృహే బహవః వృక్షాః సన్తి.
మా ఇంటిలో చాలా చెట్లు ఉన్నవి.

यत्र माता उपविशति तत्रैव बालका: क्रीडन्ति।
యత్ర మాతా ఉపవిశతి తత్రైవ బాలకాః క్రీడన్తి.
ఎక్కడ అమ్మ కూర్చొనుచున్నదో అక్కడనే పిల్లలు ఆడుకొనుచున్నారు.

तन्तुवाय: वस्त्राणि निर्माति।
తన్తువాయః వస్త్రాణి నయతి.
సాలెవాడు వస్త్రములను నేయుచున్నాడు.

भवान् पठतिवा ?
భవాన్ పఠతివా?
మీరు చదువుచున్నారా?

रामायणस्य रचयिता माहाकवि: वाल्मीकि:।
రామాయణస్య రచయితా మహాకవిః వాల్మీకిః.
రామాయణముయొక్క రచయిత మహాకవి వాల్మీకి.

राम: सीता लक्ष्मणेन सह अरण्यं अगच्छत्।
రామః సీతా లక్ష్మణేన సహ అరణ్యం అగచ్ఛత్.
రాముడు సీతా లక్ష్మణులతో కూడ అరణ్యమునకు వెళ్ళెను.

मयासाकं क: आगच्छति?
మయాసాకం కః ఆగచ్ఛతి?
నాతోకూడ ఎవరు వచ్చుచున్నారు?

युष्माकं गृहे के के सन्ति?
యుష్మాకం గృహే కే కే సన్తి?
మీ ఇంటిలో ఎవరెవరు ఉన్నారు?

पितु: प्रकोष्ठे बहव: पुस्तकानि सन्ति।
పితుః ప్రకోష్ఠే బహవః పుస్తకాని సన్తి.
తండ్రియొక్క గదిలో చాలా పుస్తకములు ఉన్నవి.

तूष्णीं एव द्रष्टुं इच्छामि।
తూష్ణీం ఏవ ద్రష్టుం ఇచ్ఛామి.
ఊరికేనే చూచుటకు ఇష్టపడుచున్నాను.

व्यजनम् समीचीनं अस्तिवा?
వ్యజనమ్ సమీచీనం అస్తివా?
ఫ్యాను సరిగా ఉన్నదా?

पितामह: इदानीमेव भोजनं भुक्तवान्।
పితామహః ఇదానీమేవ భోజనం భుక్తవాన్.
తాతగారు ఇప్పుడే భోజనమును తిన్నారు.

सेनाधिपति: सर्वान् राज्यान् जितवान्।
సేనాధిపతిః సర్వాన్ రాజ్యాన్ జితవాన్.
సేనాధిపతి రాజ్యములను అన్నింటిని జయించినాడు.

वयं सर्वे देहलीं गच्छाम:।
వయం సర్వే దేహలీం గచ్ఛామః.
మేమందరము ఢిల్లీకి వెళ్ళుచున్నాము.

किमर्थं गच्छन्ति?
కిమర్థం గచ్ఛన్తి?
ఎందుకొఱకు వెళ్ళుచున్నారు?

तत्र राष्ट्रपति भवनं संदर्शनार्थम्।
తత్ర రాష్ట్రపతి భవనమ్ సందర్శనార్థమ్.
అక్కడ రాష్ట్రపతి భవనమును చూచుటకొఱకు.

किशोर: किमर्थं रुदति?
కిశోరః కిమర్థం రుదతి?
పిల్లవాడు ఎందుకొఱకు ఏడ్చుచున్నాడు?

स: क्षीरार्थं रुदति।
సః క్షీరార్థం రుదతి.
అతడు పాలకొఱకు ఏడ్చుచున్నాడు.

भवता साधयितव्य: किम्?
భవతా సాధయితవ్యః కిమ్?
మీచే సాధింపబడవలసినది ఏమిటి?

मया लत्र रूप्यकाणि साधितव्यानि।
మయా లక్ష రూప్యకాణి సాధితవ్యాని.
నాచే లక్ష రూపాయలు సాధింపబడవలసి ఉన్నవి.

एतावत्पर्यन्तं किं पठितवन्त: सर्वे।
ఏతావత్పర్యన్తం కిం పఠితవన్తః సర్వే.
ఇప్పటివరకు ఏమి చదివారు అందరూ.

एतावत्पर्यन्तं एते सर्वे शब्दान् पठतवन्त:।
ఏతావత్పర్యన్తం ఏతే సర్వే శబ్దాన్ పఠితవన్తః.
ఇప్పటివరకు వీరందరు శబ్దములను చదివారు.

आकाशे बहव: नक्षत्राणि दृश्यन्ते।
ఆకాశే బహవః నక్షత్రాణి దృశ్యన్తే.
ఆకాశమునందు చాలా నక్షత్రములు చూడబడుచున్నవి.

हे बालिका:। किं लिखन्ति इदानीम्?
హే బాలికాః! కిం లిఖన్తి ఇదానీమ్?
ఓ బాలికలారా! ఏమి వ్రాయుచున్నారు ఇప్పుడు?

वयं इदानीं भागवतश्लोकान् लिखाम:।
వయం ఇదానీం భాగవత శ్లోకాన్ లిఖామః.
మేము ఇప్పుడు భాగవత శ్లోకములను వ్రాయుచున్నాము.

हनुमान् समुद्रं उत्तीर्य सीतां दृष्टावान्।
హనుమాన్ సముద్రం ఉత్తీర్య సీతాం దృష్టవాన్.
హనుమంతుడు సముద్రమును దాటి సీతను చూచాడు.

पत्रं लिखामि। मां मा आह्वय।
పత్రం లిఖామి! మాం మా ఆహ్వాయ.
ఉత్తరమును వ్రాయుచున్నాను. నన్ను పిలువవద్దు.

शकटं शीघ्रं चालय। शीघ्रं गन्तव्यम्।
శకటం శీఘ్రం చాలయ. శీఘ్రం గన్తవ్యమ్.
బండిని త్వరగా నడుపు. తొందరగా వెళ్ళవలసియున్నది.

किञ्चित् जलं आनय। पातुं इच्छामि।
కించిత్ జలం ఆనయ. పాతుం ఇచ్ఛామి.
కొంచెము నీటిని తీసుకొనిరమ్ము. త్రాగుటకు కోరుకొనుచున్నాను.

त्वं मम समीपं न आगच्छ।
త్వం మమ సమీపం న ఆగచ్ఛ.
నీవు నా వద్దకు రావద్దు.

युष्माकं भ्राता गृहे नास्ति वा?
యుష్మాకం భ్రాతా గృహే నాస్తివా?
మీ అన్న ఇంటియందు లేదా?

बाल बालिका: सर्वे रथोत्सवे नाटयं कुर्वन्ति।
బాలబాలికాః సర్వే రథోత్సవే నాట్య కుర్వన్తి.
బాలబాలికలందరు రథోత్సవమునందు నాట్యమును చేయుచున్నారు.

सूर्य: पूर्वस्यां दिशि उदेति।
సూర్యః పూర్వస్యాం దిశి ఉదేతి.
సూర్యుడు తూర్పు దిక్కున ఉదయించుచున్నాడు.

चोर: कारागारे बाधित:।
చోరః కారాగారే బాధితః.
దొంగ కారాగారమునందు బాధింపబడినాడు.

आञ्जनेय: सुग्रीवस्य अमात्य:।
ఆంజనేయః సుగ్రీవస్య అమాత్యః.
ఆంజనేయుడు సుగ్రీవుని మంత్రి.

यदि क्रीडनार्थं गन्तुं इच्छसि तर्हि इदानीमेव पठ।
యది క్రీడనార్థం గన్తుం ఇచ్ఛసి తర్హి ఇదానీమేవ పఠ.
ఒకవేళ ఆడుకొనుటకు వెళ్ళదలచినట్లైతే ఇప్పుడే చదువు.

नल: दमयन्तीं वृणाति।
నలః దమయన్తీం వృణాతి.
నలుడు దమయంతిని వరించుచున్నాడు.

शुकः जामीफलं खादति।

శుకః జామీఫలం ఖాదతి.

చిలుక జామపండును తినుచున్నది.

वृक्षान् पोषितुं अतीव श्रमः आवश्यकः।

వృక్షాన్ పోషితుం అతీవ శ్రమః ఆవశ్యకః.

చెట్లను పెంచుటకు మిక్కిలి శ్రమ అవసరము.

यथाकालं भुक्त्वा आरोग्यं रक्षयतु।

యథాకాలం భుక్త్వా ఆరోగ్య రక్షయతు.

వేళతప్పకుండా భుజించి ఆరోగ్యమును రక్షించుకొనుము.

सर्वे जनाः वकुलवृक्ष छायायां उपविशन्ति।

సర్వే జనాః వకులవృక్ష ఛాయాయాం ఉపవిశన్తి.

జనులంతా పొగడచెట్టు నీడలో కూర్చొనుచున్నారు.

तावत् कार्यं कर्तुं अहं न शक्नोमि।

తావత్ కార్య కర్తుం అహం న శక్నోమి.

అంత పని చేయుటకు నేను సమర్థుడనుకాను.

सायं वर्षः वर्षिष्यति।

సాయం వర్షః వర్షిష్యతి.

సాయంకాలము వర్షము కురియగలదు.

तानि सर्वाणि लवितव्यानि पुष्पाणि।

తాని సర్వాణి లవితవ్యాని పుష్పాణి.

అవి అన్నియు కోయబడవలసిన పుష్పములు.

वातायनात् वायुः वाति।

వాతాయనాత్ వాయుః వాతి.

కిటికీనుండి గాలి వీచుచున్నది.

मालाकारः पुष्पान् लुनाति।

మాలాకారః పుష్పాన్ లునాతి.

మాలాకారుడు పూలను కోయుచున్నాడు.

उपाध्याय: यत् वदति तत् श्रध्दया श्रुणु।
ఉపాధ్యాయః యత్ వదతి తత్ శ్రద్ధయా శృణు.
ఉపాధ్యాయుడు ఏది చెప్పుచున్నాడో దానిని శ్రద్ధతో వినుము.

नोचेत् उपाध्याय: ताडयिष्यति।
నోచేత్ ఉపాధ్యాయః తాడయిష్యతి.
లేనిచో ఉపాధ్యాయుడు కొట్టగలడు.

गौ: घ्रासं रोमान्थयति।
గౌః ఘ్రాసం రోమాంథయతి.
గోవు ఎండుగడ్డిని నెమరువేయుచున్నది.

आगामिमासे पञ्चम दिनाङ्के अस्माकं कलाशाला प्रारम्भ: भवति।
అగామి మాసే పంచమ దినాంకే అస్మాకం కళాశాలా ప్రారంభః భవతి.
వచ్చేనెలలో ఐదవ తేదీన మా కళాశాల ప్రారంభము అగుచున్నది.

कलाशालाया: वार्षिकोत्सवे मम बहूनि उपायनानि आगतानि।
కళాశాలాయాః వార్షికోత్సవే మమ బహూని ఉపాయనాని ఆగతాని.
కళాశాల వార్షికోత్సవంలో నాకు చాలా బహుమతులు వచ్చినవి.

युष्माकं पाठशालायां कति विद्यार्थिन्य: सन्ति?
యుష్మాకం పాఠశాలాయాం కతి విద్యార్థిన్యః సన్తి?
మీయొక్క పాఠశాలలో ఎంతమంది విద్యార్థినులు ఉన్నారు?

लताया: शिरसि पुष्पमालिका नास्ति। ददातु।
లతాయాః శిరసి పుష్పమాలికా శాస్తి. దదాతు.
లతయొక్క శిరస్సునందు పూలదండలేదు. ఇవ్వుము.

हरिणा मधुकैटभादय: मारिता:।
హరిణా మధుకైటభాదయః మారితాః.
విష్ణువుచే మధుకైటబాదులందరు చంపబడినారు.

सा सर्वाणि पत्राणि चिनोति।
సా సర్వాణి పత్రాణి చనోతి.
ఆమె ఆకులను అన్నింటిని ప్రోగుచేయుచున్నది.

अद्यापि विराम: नास्ति वा?
అద్యాపి విరామః నాస్తి వా?
ఈ రోజు కూడ శెలవు లేదా?

मूल्यं कियदपि क्रेतव्यम् वा?
మూల్యం కియదపి క్రేతవ్యమ్ వా?
వెల ఎంతైనను కొనవలసినదేనా?

भवतु। शुनकं अन्यत्र बध्वा आगच्छामि।
భవతు. శునకం అన్యత్ర బధ్వా ఆగచ్ఛామి.
అయితేకాని. కుక్కను మరియొకచోట కట్టి వచ్చుచున్నాను.

य: अभिनयं करोति स: नट:।
యః అభినయం కరోతి సః నటః.
ఎవడు అభినయమును చేయుచున్నాడో అతడు నటుడు.

या गीतं गायति सा गायिका।
యా గీతం గాయతి సా గాయికా.
ఎవతె పాటను పాడుచున్నదో అమె గాయకురాలు.

अध्यापनार्थं उपयुक्तानि वस्तूनि कानि?
అధ్యాపనార్థం ఉపయుక్తాని వస్తూని కాని?
బోధించుటకు ఉపయోగించవలసిన వస్తువులు ఏవి?

मधूना औषधम् सेवितव्यम्।
మధూనా ఔషధం సేవితవ్యమ్.
తేనెతో ఔషధమును సేవించవలెను.

अनुज: दधिं अश्नाति।
అనుజః దధిం అశ్నాతి.
తమ్ముడు పెరుగును తినుచున్నాడు.

शुनक: गृहं रक्षति।
శునకః గృహం రక్షతి.
కుక్క ఇంటిని రక్షించుచున్నది.

वित्तकोशे सम्भाषणम् - బ్యాంకులో సంభాషణము

भोः। अन्तः आगन्तुं शक्यते वा?
భోః అన్తః ఆగన్తుమ్ శక్యతేవా?
అయ్యా, లోపలికి రావచ్చునా?

अवश्यम्? किं आवश्यकम्?
అవశ్యమ్? కిం ఆవశ్యకమ్?
తప్పకుండా ఏమి కావాలి?

वित्तकोशे धनम् स्थापितुम्?
విత్తకోశే ధనమ్ స్థాపితుమ్.
బ్యాంకులో ధనము ఉంచుటకు.(వేయుటకు)

किं करणीयम्? प्रथमं कियत् स्थापितव्यम्?
కిం కరణీయమ్? ప్రథమం కియత్ స్థాపితవ్యమ్?
ఏమి చెయ్యాలి? మొదట ఎంత వేయాలి?

प्रथमतः पञ्चाशदधिक द्विशत रूप्यकाणि स्थापितव्यम्।
ప్రథమతః పంచాశదధిక ద్విశత రూప్యకాణి స్థాపితవ్యమ్.
మొదట రెండువందల యాభై రూపాయలు వేయాలి.

तदा पुस्तकं एकं ददाति।
తదా పుస్తకం ఏకం దదాతి.
అప్పుడు పుస్తకమును ఒకదానిని ఇస్తారు.

प्रतिमासं किञ्चित् स्थापितव्यम्।
ప్రతిమాసం కించిత్ స్థాపితవ్యమ్.
ప్రతినెల కొంచెం వేయాలి.

किमपि फारम् पूरणीयम् वा?
కిమపి ఫారమ్ పూరణీయమ్ వా?
ఏమైనా ఫారమ్ పూర్తి చెయ్యాలా?

ममपार्श्वे गवाक्षे कर्गजाणि सन्ति। पूरय।

మమపార్శ్వే గవాక్షే కర్గజాణి సన్తి! పూరయ.

నాప్రక్కన కిటికీలో కాగితములు ఉన్నవి. నింపండి.

भानुवासरे अपि वित्तकोश: अस्तिवा?

భానువాసరే అపి విత్తకోశః అస్తివా?

ఆదివారము కూడా బ్యాంకు ఉంటుందా?

अस्ति।

అస్తి

ఉంటుంది.

कियत् समय: तिष्ठति?

కియత్ సమయః తిష్ఠతి?

ఎంతసేపు ఉంటుంది?

प्रात: नववादनत: एकवादन पर्यन्तं तिष्ठति।

ప్రాతః నవవాదనతః ఏకవాదన పర్యన్తం తిష్ఠతి.

ఉదయము తొమ్మిది గంటలనుండి ఒంటిగంట వరకు.

भोजनशालायां सम्भाषणम्

భోజనశాలాయాం సంభాషణమ్ – హోటలులో సంభాషణ

किं किं सन्ति?

కిం కిం సన్తి?

ఏమి ఏమి ఉన్నవి?

किमर्थम्?

కిమర్థమ్?

ఎందుకొఱకు?

पातुं, खादितुं च।

పాతుం, ఖాదితుం చ.

త్రాగుటకు, తినుటకు కూడా.

भोजनं वा, अल्पाहार: वा?

భోజనంవా, అల్పాహారః వా?

భోజనమా, అల్పాహారమా?

अल्पाहार: एव।

అల్పాహారః ఏవ.

అల్పాహారమే.

किम् दातव्यम्?

కిమ్ దాతవ్యమ్?

ఏమి ఇవ్వాలి?

किं अस्ति ?

కిం అస్తి?

ఏమి ఉన్నది?

इड्ली, दोश:, चपाती इत्यातय: ।

ఇడ్లీ, దోశః, చపాతీ ఇత్యాదయః.

ఇడి, దోశ, చపాతి మొదలైనవి.

दोश:, चपातींच आनय।

దోశః, చపాతీంచ ఆయన.

దోశ, చపాతి కూడ తీసుకొనిరా.

काफीं अपि।

కాఫీం అపి.

కాఫీ కూడా.

मूल्यम् किपत् ?

మూల్యం కిపత్?

వెల ఎంత?

सप्तदश रूप्यकाणि।

సప్తదశ రూప్యకాణి.

పదిహేడు రూపాయలు.

परिवर्तनम् नास्ति। विंशति रूप्यकाणि। स्वीकरोतु। परिवर्तनं भवान् स्वीकरोतु।

పరివర్తనమ్ నాస్తి. వింశతి రూప్యకాణి స్వీకరోతు. పరివర్తనమ్ భవాన్ స్వీకరోతు.

చిల్లరలేదు. ఇరవైరూపాయలు తీసుకో. చిల్లర నీవు తీసుకో.

धन्यवादा: भो: ।

ధన్యవాదాః భోః.

ధన్యవాదలములయ్యా.

विभक्तय: - విభక్తయః - విభక్తులు

కొన్ని శబ్దములకు విభక్తులు ఎట్లా వస్తాయో తెలుసుకుందాము.

अकारान्त पुंलिङ्ग शब्दा: प्रथमा विभक्ति:	राम:, कृष्ण:, गोविन्द:, वृक्ष:, निलय:, देवालय:, मुकुन्द: इत्यादय: ।
అకారాన్త పుంలింగ శబ్దాః ప్రథమా విభక్తిః	రామః, కృష్ణః, గోవిన్దః, వృక్షః, నిలయః, దేవాలయః, ముకున్దః ఇత్యాదయః.
అకారాన్త పుంలింగ శబ్దములు ప్రథమా విభక్తి	రాముడు, కృష్ణుడు, చెట్టు, నిలయము, దేవాలయము, ముకుందుడు మొదలగునవి.

संस्कृत भाषायां द्विवचनं अधिकतया वर्तते।

సంస్కృత భాషాయాం ద్వివచనం అధికతయా వర్తతే.

సంస్కృత భాషలో ద్వివచనము అధికంగా ఉంటుంది.

इकारान्त पुंलिङ्ग शब्दा:	हरि:	हरी	हरय:
	रवि:	रवी	रवय:
ఇకారాన్త పుంలింగ శబ్దాః	హరిః	హరీ	హరయః
	రవిః	రవీ	రవయః
उकारान्त पुंलिङ्ग शब्दा:	शम्भु:	शम्भू	शम्भव:
ఉకారాన్త పుంలింగ శబ్దాః	శంభుః	శంభూ	శంభవః
ऋकारान्त पुंलिङ्ग शब्दा:	पिता	पितरौ	पितर:
ఋకారాన్త పుంలింగ శబ్దాః	పితా	పితరౌ	పితరః

हलन्त पुंलिङ्ग शब्दानां तु सम्बोधन प्रथमायां, प्रथमेस्थित दीर्घ: ह्रस्व: भवति। హలన్త పుంలింగ శబ్దానాంతు సంబోధన ప్రథమాయాం ప్రథమేస్థిత దీర్ఘః హ్రస్వః భవతి. (హలంత పుంలింగ శబ్దాలకు మాత్రం సంబోధన ప్రథమలో ప్రథమలో ఉండే దీర్ఘం హ్రస్వం అవుతుంది.)

उदा :- धीमान् (प्र.वि.) (सं) हे धीमन्

ధీమాన్ (ప్ర.వి.) (సం) హే ధీమన్

एकवचने – सीतः   సీత

द्विवचने – सीतौ   ఇద్దరు సీతలే

बहुवचने – सीताः   సీతలు (ఇద్దరుకన్న ఎక్కువ)

अकारान्त स्त्रीलिङ्ग पदानि	गीता	गीते	गीताः
	గీతా	గీతే	గీతాః
इकारान्त स्त्रीलिङ्ग पदानि	कृते	कृती	कृतयः
	కృతే	కృతీ	కృతయః
ईकारान्त स्त्रीलिङ्ग पदानि	मदी	मद्यौ	मद्यः
	మదీ	మద్యౌ	మద్యః
उकारान्त स्त्रीलिङ्ग पदानि	रेनुः	रेनू	रेनवः
	రేనుః	రేనూ	రేనవః
ऊकारान्त स्त्रीलिङ्ग पदानि	चमूः	चम्वौ	चम्वः
	చమూః	చమ్వౌ	చమ్వః
ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्ग पदानि	माता	मातरौ	मातरः
	మాతా	మాతరౌ	మాతరః

ద్వితీయా విభక్తి

अकारान्त पुंलिङ्गः	रामम्	रामौ	रामान्
	రామమ్	రామౌ	రామాన్
इकारान्त पुंलिङ्गः	कविम्	कवी	कवीन्
	కవిమ్	కవీ	కవీన్
उकारान्त पुंलिङ्गः	विधुम्	विधू	विधून्
	విధుమ్	విధూ	విధూన్
ऋकारान्त पुंलिङ्गः	धातारम्	धातारौ	धातृन्
	ధాతారమ్	ధాతారౌ	ధాతృన్
हलन्त पुंलिङ्गः	भिषजम्	भिषजौ	भिषजः
	భిషజమ్	భిషజౌ	భిషజః
अकारान्त स्त्रीलिङ्गः	लताम्	लते	लताः
	లతామ్	లతే	లతాః

इकारान्त स्त्रीलिङ्गः	लतिम्	लती	लतीः
	లతీమ్	లతీ	లతీః
ईकारान्त स्त्रीलिङ्गः	नदीम्	नद्यौ	नदीः
	నదీమ్	నద్యౌ	నదీః
उकारान्त स्त्रीलिङ्गः	धेनुम्	धेनू	धेनूः
	ధేనుమ్	ధేనూ	ధేనూః
ऊकारान्त स्त्रीलिङ्गः	चमूम्	चम्वै	चमूः
	చమూమ్	చమ్వౌ	చమూః
ऋकारान्त स्त्रीलिङ्गः	मातरम्	मातरौ	मातृः
	మానకమ్	మాతరౌ	మాతృః

తృతీయా విభక్తి

अ. पुं	वृक्षेण	वृक्षाभ्याम्	वृक्षैः
	వృక్షేణ	వృక్షాభ్యామ్	వృక్షైః
इ. पुं	कविना	कविभ्याम्	कविभिः
	కవినా	కవిభ్యామ్	కవిభిః
ऋ. पुं	धात्रा	धातृभ्याम्	धातृभि
	ధాత్రా	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభి
हलन्त पुं	भिषजा	भिषग्भ्याम्	भिषग्भिः
	భిషజా	భిషగ్భ్యామ్	భిషగ్భిః
अ. स्त्री	लतया	लताभ्याम्	लताभिः
	లతయా	లతాభ్యామ్	లతాభిః
इ. स्त्री	नत्या	नतिभ्याम्	नतिभिः
	నత్యా	నతిభ్యామ్	నతిభిః
उ. स्त्री	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभिः
	ధేన్వా	ధేనుభ్యామ్	ధేనుభిః
ऊ. स्त्री	चम्वा	चमूभ्याम्	चमूभिः
	చమ్వా	చమూభ్యామ్	చమూభిః

చతుర్థీ విభక్తి

अ. पुं	वृक्षाय	वृक्षाभ्याम्	वृक्षै:
	వృక్షాయ	వృక్షాభ్యామ్	వక్షైః
इ. पुं	विधये	विधिभ्याम्	विधिभ्य:
	విధయే	విధిభ్యామ్	విధిభ్యః
उ. पुं	मधवे	मधुभ्याम्	मधुभ्य:
	మధవే	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
ऋ. पुं	धात्रे	धातृभ्याम्	धातृभ्य:
	ధాత్రే	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
हलन्त पुं	भिषजे	भिषग्भ्याम्	भिशषग्भ्य:
	భిషజే	భిషగ్భ్యామ్	భిషగ్భ్యః
अ. स्त्री	लतायै	लताभ्याम्	लताभ्य:
	లతాయై	లతాభ్యామ్	లతాభ్యః
इ. स्त्री	मत्यै	मतिभ्याम्	मतिभ्य:
	మత్యై	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
ई. स्त्री	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्य:
	నద్యై	నదీభ్యామ్	నదీభ్యః
उ. स्त्री	धेन्वै	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य:
	ధేన్వై	ధేనుభ్యామ్	ధేనుభ్యః
ऊ. स्त्री	चम्वै	चमूभ्याम्	चमूभ्य:
	చమ్వై	చమూభ్యామ్	చమూభ్యః
ऋ. स्त्री	धात्र्यै	धात्रीभ्याम्	धात्रीभ्य:
	ధాత్ర్యై	ధాత్రీభ్యామ్	ధాత్రీభ్యః
ह. स्त्री	विशे	विड्भ्याम्	विड्भ्य:
	విశే	విడ్భ్యామ్	విడ్భ్యః

పంచమీ విభక్తి

अ. पुं	वृक्षात्	वृक्षाभ्याम्	वृक्षेभ्य:
	వృక్షాత్	వృక్షాభ్యామ్	వృక్షేభ్యః

इ. पुं	कवे:	कविभ्याम्	कविभ्य:
	కవేః	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
उ. पुं	मधो:	मधुभ्याम्	मधुभ्य:
	మధోః	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
ऋ. पुं	धातु:	धातृभ्याम्	धातृभ्य:
	ధాతుః	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః
ह. पुं	भिषज:	भिषग्भ्याम्	भिषग्भ्य:
	భిషజః	భిషగ్భ్యామ్	భిషగ్భ్యః
अ. स्त्री	लताया:	लताभ्याम्	लताभ्य:
	లతాయాః	లతాభ్యామ్	లతాభ్యః
इ. स्त्री	नत्या	नतिभ्याम्	नतिभ्य:
	నత్యా	నతిభ్యామ్	నతిభ్యః
ई. स्त्री	नद्या:	नदिभ्याम्	नदीभ्य:
	నద్యాః	నదిభ్యామ్	నదీభ్యః
उ. स्त्री	धेन्वा:	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य:
	ధేన్వా	ధేనుభ్యామ్	ధేనుభ్యః
ऋ. स्त्री	मातु:	मातृभ्याम्	मातृभ्य:
	మాతుః	మాతృభ్యామ్	మాతృభ్యః
ह. स्त्री	विश:	विड्भ्याम्	विड्भ्य:
	విశః	విడ్భ్యామ్	విడ్భ్యః

अ. नपुंसक लिङ्गः पुंलिङ्ग पदानाम् इव वर्तन्ते।

అకారాన్త నపుంసకలింగాః పుంలింగ పదానామివ వర్తన్తే.

అకారాన్త నపుంసకలింగములు పుంలింగ పదాలవలెనే ఉంటాయి.

इ. नपुं	वारिण:	वारिभ्याम्	वारिभ्य:
	వారిణః	వారిభ్యామ్	వారిభ్యః
उ. नपुं	मधुन:	मधुभ्याम्	मधुभ्य:
	మధునః	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
ऋ. नपुं	धातु:	धातृभ्याम्	धातृभ्य:
	ధాతుః	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యః

ह. नपुं	हृदः	हृद्भ्याम्	हृद्भ्यः
	హృదః	హృద్భ్యామ్	హృద్భ్యః

షష్ఠీ విభక్తి

अ. पुं	वृक्षस्य	वृक्षयोः	वृक्षाणाम्
	వృక్షస్య	వృక్షయోః	వృక్షాణామ్
इ. पुं	कवेः	कव्योः	कवीनाम्
	కవేః	కవ్యోః	కవీనామ్
उ. पुं	भानोः	भान्वोः	भानुनाम्
	భానోః	భాన్వోః	భానూనామ్
ऋ. पुं	कर्तुः	कर्त्रोः	कर्तृणाम्
	కర్తుః	కర్త్రోః	కర్తౄణామ్
ह. पुं	भिषजः	भिषजोः	भिषजाम्
	భిషజః	భిషజోః	భిషజామ్
अ. स्त्री	लतायाः	लतयोः	लतानाम्
	లతాయాః	లతయోః	లతానామ్
इ. स्त्री	नत्याः	नत्योः	नतीनाम्
	నత్యాః	నత్యోః	నతీనామ్
उ. स्त्री	नद्याः	नद्योः	नदीनाम्
	నద్యాః	నద్యోః	నదీనామ్
ऋ. स्त्री	मातुः	मात्रोः	मातृणाम्
	మాతుః	మాత్రోః	మాతౄణామ్
ह. स्त्री	गिरः	गिरोः	गिराम्
	గిరః	గిరోః	గిరామ్

अकारान्त नपुंसकलिङ्ग पदानि षष्ठी विभक्त्यां पुंलिङ्ग पदानामिव तिष्ठन्ति।

అకారాన్త నపుంసకలింగ పదాని షష్ఠీవిభక్త్యాం పుంలింగ పదానామివ తిష్ఠన్తి.

అకారాన్త నపుంసకలింగ పదములు షష్ఠీ విభక్తిలో పుంలింగ పదాలవలెనే ఉంటాయి.

इ. नपुं	वारिणः	वारिणोः	वारीणाम्
	వారిణః	వారిణోః	వారీణామ్

उ. नपुं	मधुन:	मधुनो:	मधूनाम्
	మధునః	మధునోః	మధూనామ్
ऋ. नपुं	धतृण:	धातृणो:	धातृणाम्
	ధాతృణః	ధాతృణోః	ధాతౄణామ్
ह. नपुं	हृद:	हृदो:	हृदाम्
	హృదః	హృదోః	హృదామ్

सप्तमी विभक्ति: - సప్తమీ విభక్తి

अ. पुं	वृक्षे	वृक्षयो:	वृक्षेषु
	వృక్షే	వృక్షయోః	వృక్షేషు
इ. पुं	मणौ	मण्यो:	मणिषु
	మణౌ	మణ్యోః	మణిషు
उ. पुं	शम्भौ	शम्भ्यो:	शम्भुषु
	శంభౌ	శంభ్యోః	శంభుషు
ऋ. पुं	धातरि	धात्रो:	थातृषु
	ధాతరి	ధాత్రోః	ధాతృషు
ह. पुं	महति	महतो:	महत्सु
	మహతి	మహతోః	మహత్సు
अ. स्त्री	लतायाम्	लतयो:	लतासु
	లతాయాం	లతయోః	లతాసు
इ. स्त्री	मतौ	मत्यो:	मतिषु
	మతౌ	మత్యోః	మతిషు
उ. स्त्री	नद्याम्	नद्यो:	नदीषु
	నద్యామ్	నద్యోః	నదీషు
ऊ. स्त्री	धेनौ	धेन्वो:	धेनुषु
	ధేనౌ	ధేన్వోః	ధేనుషు
ऋ. स्त्री	मातरि	मात्रो:	मातृषु
	మాతరి	మాత్రోః	మాతృషు
ह. स्त्री	गिरि	गिरो:	गीर्षु
	గిరి	గిరోః	గీర్షు

सप्तमी विभक्त्यां अपि अकारान्त नपुंसक लिङ्ग शब्दा: यथापूर्वम् तिष्ठन्ति।
సప్తమీ విభక్త్యాం అపి అకారాన్త నపుంసక లింగశబ్దాః యథాపూర్వమ్ తిష్ఠన్తి.
సప్తమీ విభక్తిలో కూడ అకారాంత నపుంసకలింగ పదాలు పుంలింగ పదాలవలెనే ఉంటాయి.

इ. नपुं	वारिणि	वारिणो:	वारिषु
	వారిణి	వారిణోః	వారిషు
उ. नपुं	मधुनि	मधुनो:	मधुषु
	మధుని	మధునోః	మధుషు
ऋ. नपुं	धातृणि	धातृणो:	धातृषु
	ధాతృణి	దాతృణోః	ధాతృషు
ह. नपुं	हृदि	हृदो:	हृत्सु
	హృది	హృదోః	హృత్సు

असमापकम् - అసమాపకమ్

अग्डीकृत्य	अग्डीकर्तुम्
అంగీకృత్య	అంగీకర్తుమ్
అంగీకరించి	అంగీకరించుటకు

भविष्यत्	भूतम्	असमापकम् १	२
अनुसरिष्यति	अनुसृतवान्	अनुसृत्य	अनुसर्तुम्
అనుసరిష్యతి	అనుసృతవాన్	అనుసృత్య	అనుసర్తుమ్
అనుసరించగలడు	అనుసరించెను	అనుసరించి	అనుసరించుటకు
अनुगमिष्यति	अनुगतवान्	आगत्य	आगन्तुम्
అనుగమిష్యతి	అనుగతవాన్	ఆగత్య	ఆగన్తుమ్
వెంటవెళ్ళగలడు	వెంటవెళ్ళెను	వెంటవెళ్ళి	వెంటవెళ్ళుటకు
आनेष्यति	आनीतवान्	आनीय	आनेतुम्
ఆనేష్యతి	ఆనీతవాన్	ఆనీయ	ఆనేతుమ్
తేగలడు	తేగలిగెను	తెచ్చి	తెచ్చుటకు

उपवेक्ष्यति	उपविष्टवान्	उपविश्य	उपवेष्टुम्
ఉపవేక్ష్యతి	ఉపవిష్టవాన్	ఉపవిశ్య	ఉపవేష్టుమ్
కూర్చొనగలడు	కూర్చున్నాడు	కూర్చొని	కూర్చొనుటకు
उद्घाटयिष्यति	उद्घाटितवान्	उद्घाट्य	उद्घाटयितुम्
ఉద్ఘాటయిష్యతి	ఉద్ఘాటితవాన్	ఉద్ఘాట్య	ఉద్ఘాటయితుమ్
తెరువగలడు	తెరిచాడు	తెరిచి	తెరుచుటకు
कथयिष्यति	कथितवान्	कथयित्वा	कथयितुम्
కథయిష్యతి	కథితవాన్	కథయిత్వా	కథయితుమ్
చెప్పగలడు	చెప్పాడు	చెప్పి	చెప్పుటకు
करिष्यति	कृतवान्	कृत्वा	कर्तुम्
కరిష్యతి	కృతవాన్	కృత్వా	కర్తుమ్
చేయగలడు/ది	చేశాడు	చేసి	చేయుటకు
कर्तयिष्यति	कर्तितवान्	कर्तयित्वा	कर्तयितुम्
కర్తయిష్యతి	కర్తితవాన్	కర్తయిత్వా	కర్తయితుమ్
చేయించగలడు	చేయించాడు	చేయించి	చేయించుటకు
क्रीडिष्यति	क्रीडितवान्	क्रीडित्वा	क्रीडितुम्
క్రీడిష్యతి	క్రీడితవాన్	క్రీడిత్వా	క్రీడితుమ్
ఆడగలడు	ఆడాడు	ఆడించి	ఆడించుటకు
खादिष्यति	खादितवान्	खादित्वा	खादितुम्
ఖాదిష్యతి	ఖాదితవాన్	ఖాదిత్వా	ఖాదితుమ్
తినగలడు	తిన్నాడు	తిని	తినుటకు
क्षालयति	क्षालितवान्	क्षालयित्वा	क्षालयितुम्
క్షాలయతి	క్షాలితవాన్	క్షాలయిత్వా	క్షాలయితుమ్
శుభ్రపరచగలడు	శుభ్రపరచాడు	శుభ్రపరచి	శుభ్రపరచుటకు
खेलिष्यति	खेलितवान्	खेलित्वा	खेलितुम्
ఖేలిష్యతి	ఖేలితవాన్	ఖేలిత్వా	ఖేలితుమ్
ఆడగలడు	ఆడాడు	ఆడి	ఆడుటకు
गमिष्यति	गतवान्	गत्वा	गन्तुम्
గమిష్యతి	గతవాన్	గత్వా	గన్తుమ్
వెళ్ళగలడు	వెళ్ళాడు	వెళ్ళి	వెళ్ళుటకు

चलिष्यति	चलितवान्	चलित्वा	चलितुम्
చలిష్యతి	చలితవాన్	చలిత్వా	చలితుమ్
కదలగలడు	కదిలాడు	కదిలి	కదలుటకు
चालयिष्यति	चालितवान्	चालयित्वा	चालयितुम्
చాలయిష్యతి	చాలితవాన్	చాలయిత్వా	చాలయితుమ్
నడుపగలడు	నడిపాడు	నడిపి	నడుపుటకు
चिन्तयिष्यति	चिन्तितवान्	चिन्तयित्वा	चिन्तयितुम्
చిన్తయిష్యతి	చిన్తితవాన్	చిన్తయిత్వా	చిన్తయితుమ్
ఆలోచించగలడు	ఆలోచించాడు	ఆలోచించి	ఆలోచించుటకు
जेष्यति	जितवान्	जित्वा	जेतुम्
జేష్యతి	జితవాన్	జిత్వా	జేతుమ్
జయించగలడు	జయించాడు	జయించి	జయించుటకు
ज्ञास्यति	ज्ञातवान्	ज्ञात्वा	ज्ञातुम्
జ్ఞాస్యతి	జ్ఞాతవాన్	జ్ఞాత్వా	జ్ఞాతుమ్
తెలుసుకొనగలడు	తెలుసుకొన్నాడు	తెలుసుకొని	తెలుసుకొనుటకు
दास्यति	दत्तवान्	दत्वा	दातुम्
దాస్యతి	దత్తవాన్	దత్వా	దాతుమ్
ఇవ్వగలడు	ఇచ్చాడు	ఇచ్చి	ఇచ్చుటకు
धरिष्यति	धृतवान्	धृत्वा	धर्तुम्
ధరిష్యతి	ధృతవాన్	ధృత్వా	ధర్తుమ్
ధరించగలడు	ధరించాడు	ధరించి	ధరించుటకు
धाविष्यति	धावितवान्	धावित्वा	धावितुम्
ధావిష్యతి	ధావితవాన్	ధావిత్వా	ధావితుమ్
పరుగెత్తగలడు	పరుగెత్తాడు	పరుగెత్తి	పరుగెత్తుటకు
नेष्यति	नीतवान्	नीत्वा	नेतुम्
నేష్యతి	నీతవాన్	నీత్వా	నేతుమ్
తీసుకుపోగలడు	తీసుకుపోయాడు	తీసుకుపోయి	తీసుకుపోవుటకు
निर्मास्यति	निर्मितवान्	निर्माय	निर्मातुम्
నిర్మాస్యతి	నిర్మితవాన్	నిర్మాయ	నిర్మితుమ్
నిర్మించగలడు	నిర్మించాడు	నిర్మించి	నిర్మించుటకు

निर्वर्तयिष्यति	निर्वर्तितवान्	निर्वर्त्य	निर्वर्तयितुम्
నిర్వర్తయిష్యతి	నిర్వర్తితవాన్	నిర్వర్త్య	నిర్వర్తయితుమ్
నిర్వర్తించగలడు	నిర్వర్తించాడు	నిర్వర్తించి	నిర్వర్తించుటకు
निवारयिष्यति	निवारितवान्	निवार्य	निवारयितुम्
నివారయిష్యతి	నివారితవాన్	నివార్య	నివారయితుమ్
నివారించగలడు	నివారించాడు	నివారించి	నివారించుటకు
स्थापयिष्यति	स्थापितवान्	स्थापयित्वा	स्थापयितुम्
స్థాపయిష్యతి	స్థాపితవాన్	స్థాపయిత్వా	స్థాపయితుమ్
స్థాపించగలడు	స్థాపించాడు	స్థాపించి	స్థాపించుటకు
हनिष्यति	हतवान्	हत्वा	हन्तुम्
హనిష్యతి	హతవాన్	హత్వా	హన్తుమ్
निहनिष्यति	निहतवान्	निहत्य	निहन्तुम्
నిహనిష్యతి	నిహతవాన్	నిహత్య	నిహన్తుమ్
अनुवदिष्यति	अनूदितवान्	अनूद्य	अनुवदितुम्
అనువదిష్యతి	అనూదితవాన్	అనూద్య	అనువదితుమ్
पक्ष्यति	पक्ववान्	पक्त्वा	पक्तुम्
పక్ష్యతి	పక్వవాన్	పక్త్వా	పక్తుమ్
వండగలడు	వండాడు	వండి	వండుటకు
परिणेष्यति	परिणीतवान्	परिणीय	परिणेतुम्
పరిణేష్యతి	పరిణీతవాన్	పరిణీయ	పరిణేతుమ్
వివాహమాడగలడు	వివాహమాడాడు	వివాహమాడి	వివాహమాడుటకు
पूजयिष्यति	पूजितवान्	पूजयित्वा	पूजयितुम्
పూజయిష్యతి	పూజితవాన్	పూజయిత్వా	పూజయితుమ్
పూజించగలడు	పూజించాడు	పూజించి	పూజించుటకు
प्रवेक्ष्यति	प्रविष्टवान्	प्रविश्य	प्रवेष्टुम्
ప్రవేక్ష్యతి	ప్రవిష్టవాన్	ప్రవిశ్య	ప్రవేష్టుమ్
ప్రవేశించగలడు	ప్రవేశించాడు	ప్రవేశించి	ప్రవేశించుటకు

प्रसाधयिष्यति	प्रसाधितवान्	प्रसाध्य	प्रसाधयितुम्
ప్రసాధయిష్యతి	ప్రసాధితవాన్	ప్రసాధ్య	ప్రసాధయితుమ్
प्राप्स्यति	प्राप्तवान्	प्राप्य	प्राप्तुम्
ప్రాప్స్యతి	ప్రాప్తవాన్	ప్రాప్య	ప్రాప్తుమ్
పొందగలదు	పొందాడు	పొంది	పొందుటకు
लेखिष्यति	लिखितवान्	लिखित्वा	लेखितुम्
లేఖిష్యతి	లిఖితవాన్	లిఖిత్వా	లేఖితుమ్
వ్రాయగలదు	వ్రాశాడు	వ్రాసి	వ్రాయుటకు
वदिष्यति	उदितवान्	उदित्वा	वदितुम्
వదిష్యతి	ఉదితవాన్	ఉదిత్వా	వదితుమ్
చెప్పగలదు	చెప్పాడు	చెప్పి	చెప్పుటకు
वक्ष्यति	ऊढवान्	ऊढ्वा	वोढुम्
వక్ష్యతి	ఊఢవాన్	ఊఢ్వా	వోఢుమ్
మోయగలదు	మోశాడు	మోసి	మోయుటకు
वादयिष्यति	वादितवान्	वादयित्वा	वादयितुम्
వాదయిష్యతి	వాదితవాన్	వాదయిత్వా	వాదయితుమ్
వాయించగలదు	వాయించాడు	వాయించి	వాయించుటకు
विज्ञापयिष्यति	विज्ञापितवान्	विज्ञाप्य	विज्ञापयितुम्
విజ్ఞాపయిష్యతి	విజ్ఞాపితవాన్	విజ్ఞాప్య	విజ్ఞాపయితుమ్
తెలియచెప్పగలదు	తెలియచెప్పాడు	తెలియచెప్పి	తెలియచెప్పుటకు
श्रोष्यति	श्रुतवान्	श्रुत्वा	श्रोतुम्
శ్రోష్యతి	శ్రుతవాన్	శృత్వా	శ్రోతుమ్
వినగలదు	విన్నాడు	విని	వినుటకు
स्वीकरिष्यति	स्वीकृतवान्	स्वीकृत्य	स्वीकर्तुम्
స్వీకరిష్యతి	స్వీకృతవాన్	స్వీకృత్య	స్వీకర్తుమ్
స్వీకరించగలదు	స్వీకరించాడు	స్వీకరించి	స్వీకరించుటకు
सञ्चरिष्यति	सञ्चरितवान्	सञ्चर्य	सञ्चरितुम्
సంచరిష్యతి	సంచరితవాన్	సంచర్య	సంచరితుమ్
సంచరించగలదు	సంచరించాడు	సంచరించి	సంచరించుటకు

संस्कृत भाषायां क्रियाणां नाम धातवः
సంస్కృత భాషాయాం క్రియాణాం నామ ధాతవః
సంస్కృత భాషలో క్రియల పేరు ధాతువులు

परस्मै पदयः - పరస్మై పదయః

वर्तमानकाले त्रयः पुरुषाः सन्ति।
వర్తమానకాలే త్రయః పురుషాః సన్తి.
వర్తమానకాలంలో మూడు పురుషాలు ఉంటాయి.
उदा : भू धातुः భూధాతుః ఉండుట

ए.व.	द्वि.व.	ब.व.	
भवति	भवतः	भवन्ति	प्रथम पुरुषः
భవతి	భవతః	భవన్తి	
भवसि	भवथः	भवथ	मध्यम पुरुषः
భవసి	భవథః	భవథ	
भवामि	भवावः	भवामः	उत्तम पुरुषः
భవామి	భవావః	భవామః	

परस्मै पदयः सर्वे एवमेव तिष्ठन्ति।
పరస్మైపదయః సర్వే ఏవమేవ తిష్ఠన్తి.
పరస్మైపదులు అన్ని ఈ విధంగానే ఉంటాయి.

आत्मनेपदि क्रियाणां वर्तमानकालः एवं भवति।
ఆత్మనేపది క్రియాణాం వర్తమానకాలః ఏవం భవతి.
ఆత్మనేపది క్రియలకు వర్తమానకాలము ఈ విధంగా ఉంటుంది.

	ए.व.	द्वि.व	ब.व.
प्र.पु.	एधते	एधेते	एधन्ते
	ఏధతే	ఏధేతే	ఏధన్తే
	వృద్ధిపొందుచున్నాడు	వృద్ధిపొందుచున్నారు	వృద్ధిపొందుచున్నారు
	एधसे	एधेथे	एधध्वे
	ఏధసే	ఏధేథ్వే	ఏధధ్వే
	వృద్ధిపొందుచున్నావు	వృద్ధిపొందుచున్నారు	వృద్ధిపొందుచున్నారు

एधे	एधावहे	एधामहे
ఏధే	ఏధావహే	ఏధామహే
వృద్ధిపొందుచున్నాను	వృద్ధిపొందుచున్నాము	వృద్ధిపొందుచున్నాము

उभयपदीनां उपर्युक्त द्विविध रूपाणि अपि सन्ति।

ఉభయపదీనాం ఉపర్యుక్త ద్వివిధ రూపాణి అపి అస్తి.

ఉభయపదులకు పైనచెప్పిన రెండు విధాల రూపాలు ఉంటాయి.

श्रयति	श्रयत:	श्रयन्ति
శ్రయతి	శ్రయతః	శ్రయన్తి
ఆశ్రయించుచున్నాడు	ఆశ్రయించుచున్నారు(2)	ఆశ్రయించుచున్నారు
श्रयते	श्रयेते	श्रयन्ते
శ్రయతే	శ్రయేతే	శ్రయన్తే
ఆశ్రయించుచున్నాడు	ఆశ్రయించుచున్నారు(2)	ఆశ్రయించుచున్నారు
श्रयसि	श्रयथ:	श्रयथ
శ్రయసి	శ్రయథః	శ్రయథ
ఆశ్రయించుచున్నావు	ఆశ్రయించుచున్నారు	ఆశ్రయించుచున్నారు
श्रयसे	श्रयेथे	श्रयध्वे
శ్రయసే	శ్రయేథే	శ్రయధ్వే
ఆశ్రయించుచున్నావు	ఆశ్రయించుచున్నారు	ఆశ్రయించుచున్నారు
श्रयामि	श्रयाव:	श्रयाम:
శ్రయామి	శ్రయావః	శ్రయామః
ఆశ్రయించుచున్నాను	ఆశ్రయించుచున్నారు	ఆశ్రయించుచున్నాము
श्रये	श्रयावहे	श्रयामहे
శ్రయే	శ్రయావహఏ	శ్రయామహే
ఆశ్రయించుచున్నాను	ఆశ్రయించుచున్నాము	ఆశ్రయించుచున్నాము

वहति	వహతి	మోయుచున్నాడు/ది
वादयति	వాదయతి	వాయించుచున్నాడు/ది
विज्ञापयति	విజ్ఞాపయతి	విజ్ఞాపనచేయుచున్నాడు/ది
अङ्गीकरोति	అంగీకరోతి	అంగీకరించుచున్నాడు/ది
अपहरति	అపహరతి	అపహరించుచున్నాడు/ది

अनुसरति	అనుసరతి	అనుసరించుచున్నాడు/ది
आगच्छति	ఆగచ్ఛతి	వచ్చుచున్నాడు/ది
आनयति	ఆనయతి	తెచ్చుచున్నాడు/ది
स्वपिति	స్వపితి	నిద్రించుచున్నాడు/ది
प्रविशति	ప్రవిశతి	ప్రవేశించుచున్నాడు/ది
जयति	జయతి	జయించుచున్నాడు/ది
श्रुणोति	శృణోతి	వినుచున్నాడు/ది
सञ्चरति	సంచరతి	సంచరించుచున్నాడు/ది
स्वीकरोति	స్వీకరోతి	స్వీకించుచున్నాడు/ది
स्थापयति	స్థాపయతి	స్థాపించుచున్నాడు/ది
निहन्ति	నిహన్తి	చంపుచున్నాడు/ది
अनुवदति	అనువదతి	అనువదించుచున్నాడు/ది
परिणयति	పరిణయతి	వివాహమాడుచున్నాడు/ది
आकर्णयति	ఆకర్ణయతి	వినుచున్నాడు/ది
पालयति	పాలయతి	పాలించుచున్నాడు/ది
जिघ्रति	జిఘ్రతి	వాసనచూచుచున్నాడు/ది
पिबति	పిబతి	త్రాగుచున్నాడు/ది
हन्ति	హన్తి	చంపుచున్నాడు/ది
प्रसाधयति	ప్రసాధయతి	సాధించుచున్నాడు/ది
भषति	భషతి	మొరుగుచున్నాడు/ది
निवारयति	నివారయతి	నివారించుచున్నాడు/ది
मारयति	మారయతి	చంపుచున్నాడు/ది
मिलति	మిలతి	కలుసుకొనుచున్నాడు/ది
रक्षति	రక్షతి	రక్షించుచున్నాడు/ది
वक्ति	వక్తి	చెప్పుచున్నాడు/ది
वसति	వసతి	నివసించుచున్నాడు/ది

आह्वयति	ఆహ్వయతి	పిలుచుచున్నాడు/ది
उद्घाटयति	ఉద్ఘాటయతి	తెరచుచున్నాడు/ది
इच्छति	ఇచ్ఛతి	కోరుకొనుచున్నాడు/ది
कथयति	కథయతి	చెప్పుచున్నాడు/ది
करोति	కరోతి	చేయుచున్నాడు/ది
कर्तयति	కర్తయతి	చేయించుచున్నాడు/ది
पूजयति	పూజయతి	పూజించుచున్నాడు/ది
आरोहति	ఆరోహతి	దిగుచున్నాడు/ది
प्रविशति	ప్రవిశతి	ప్రవేశించుచున్నాడు/ది
नदति	నదతి	ధ్వనించుచున్నాడు/ది
प्राप्नोति	ప్రాప్నోతి	పొందుచున్నాడు/ది
उपविशति	ఉపవిశతి	కూర్చొనుచున్నాడు/ది
भक्षयति	భక్షయతి	తినుచున్నాడు/ది
क्रीडति	క్రీడతి	ఆడుచున్నాడు/ది
खादति	ఖాదతి	తినుచున్నాడు/ది
क्षालयति	క్షాలయతి	శుభ్రపరచుచున్నాడు/ది
चलति	చలతి	కదలుచున్నాడు/ది
चालयति	చాలయతి	నడుపుచున్నాడు/ది
चिन्तयति	చిన్తయతి	ఆలోచించుచున్నాడు/ది
ददाति	దదాతి	ఇచ్చుచున్నాడు/ది
धरति	ధరతి	ధరించుచున్నాడు/ది
म्लायति	మ్లాయతి	వాడుచున్నాడు/ది
निर्माति	నిర్మాతి	నిర్మించుచున్నాడు/ది
धावति	ధావతి	పరుగెతుచున్నాడు/ది
निर्वर्तयति	నిర్వర్తయతి	నిర్వర్తించుచున్నాడు/ది
रुणध्दि	రుణద్ధి	అడ్డగించుచున్నాడు/ది
धावति	ధావతి	పరుగెత్తుచున్నాడు/ది

अन्यानि संस्कृत पदानि

అన్యాని సంస్కృత పదాని

ఇతర సంస్కృత పదములు

ऊरुकम्	ఊరుకమ్	ప్యాంటు
अर्धोरुकम्	అర్ధోరుకమ్	నిక్కరు
क्रन्दति	క్రన్దతి	ఏడ్చుచున్నది
स्मरन्ति	స్మరన్తి	తలచుచున్నారు
अभाव:	అభావః	లేకపోవుట
दृढम्	దృఢమ్	గట్టిది
महिष:	మహిషః	దున్నపోతు
बधिर:	బధిరః	చెవిటివాడు
पङ्गु:	పంగుః	కుంటివాడు
काण:	కాణః	గ్రుడ్డివాడు
मूक:	మూకః	మూగవాడు
शुष्क:	శుష్కః	ఎండిన
अञ्जलिमात्रम्	అంజలిమాత్రమ్	దోసెడు
निर्भयम्	నిర్భయమ్	భయములేకుండ
मन्थनम्	మన్థనమ్	చిలుకుట
ग्रन्थि:	గ్రన్థిః	ముడి
व्रण:	వ్రణః	కురుపు
द्रम्म:	ద్రమ్మః	దమ్మిడీ
लालयति	లాలయతి	బుజ్జగించుచున్నాడు
उत्पतति	ఉత్పతతి	ఎగురుచున్నది
पेटति	పేటతి	అల్లుచున్నాడు
मापयति	మాపయతి	కొలిపించుచున్నాడు
लिम्पति	లిమ్పతి	పూయుచున్నాడు
यापयति	యాపయతి	వంపుచున్నాడు
पुरत:	పురతః	ముందుగా

व्याख्याति	వ్యాఖ్యాతి	వ్యాఖ్యానముచేయుచున్నాడు
प्रसादयति	ప్రసాదయతి	బతిమాలుచున్నాడు
ष्ठीवति	ష్ఠీవతి	ఉమ్మివేయుచున్నాడు
मोचयामि	మోచయామి	విడిపించుచున్నాను
आच्छादनी	ఆచ్ఛాదనీ	దుప్పటి
युतकम्	యుతకమ్	చొక్కా
नेयदीप:	నేయదీపః	లాంతరు
मापनपट्टिका	మాపనపట్టికా	టేప్
सञ्चिका	సంచికా	ఫైల్
दण्डदीप:	దణ్డదీపః	ట్యూబ్‌లైట్
शिरस्त्रम्	శిరస్త్రమ్	టోపీ
केशसूची	కేశసూచీ	ప్రక్కపిన్ను
गन्धवर्तिका	గంధవర్తికా	అగరువత్తి
फुफ्फुस:	పుప్ఫుసః	ఊపిరితిత్తులు
यकृत्	యకృత్	కాలేయము
खल्वाट	ఖల్వాట	బట్టతల
मुण्डितशिर:	ముండితశిరః	గుండు
कपाल:	కపాలః	పుఱ్ఱె
अस्थि	అస్థి	ఎముక
आज्ञापनम्	ఆజ్ఞాపనమ్	ఆజ్ఞాపించుట
रूव्हा	రూఢ్వా	మొలిచి
समावेष्टुम्	సమావేష్టుమ్	చేరుటకు
आगामि	ఆగామి	రాబోవు
प्राकाशत	ప్రాకాశత	ప్రకాశించెను
समकल्पयत्	సమకల్పయత్	సంకల్పించెను
अन्वधावत्	అన్వధావత్	వెంటపరుగెత్తెను
संदिशति	సందిశతి	కబురుపంపుచున్నాడు
मूढत्वम्	మూఢత్వమ్	అజ్ఞానము
तृट्यति	తృట్యతి	తెగుచున్నది

ज्वालयति	జ్వాలయతి	వెలిగించుచున్నాడు
अपेक्षते	అపేక్షతే	కోరుకొనుచున్నాడు
जायते	జాయతే	పుట్టుచున్నాడు
कुप्यति	కుప్యతి	కోప్పడుచున్నాడు
अपराध:	అపరాధః	తప్పు
उन्मत्त:	ఉన్మత్తః	పిచ్చివాడు
वृणाति	వృణాతి	వరించుచున్నాడు
लेष्यति	లేష్యతి	అంటుకొనును
मथित:	మథితః	చిలుకబడవలసినది
गोधनम्	గోధనమ్	ఆవులమంద
अकृत्वा	అకృత్వా	చేయకుండ
सुलभ:	సులభః	దొరుకునది
प्रसाधयति	ప్రసాధయతి	చిక్కుతీయుచున్నాడు
मार्गयति	మార్గయతి	వెదకుచున్నాడు
मधुपटलम्	మధుపటలమ్	తేనెతుట్టు
सेत्स्यति	సేత్స్యతి	నెలవేరగలదు
लवित्वा	లవిత్వా	కోసి
स्विद्यति	స్విద్యతి	చెమర్చుచున్నది
पटपटायते	పటపటాయతే	పటపటలాడించుచున్నాడు
वयति	వయతి	నేయుచున్నాడు
उन्मूलयामि	ఉన్మూలయామి	పెల్లగించుచున్నాను
तपामि	తపామి	కాయుచున్నాను
ऊहति	ఊహతి	ఊహించుచున్నది
आह्वापयति	ఆహ్వాపయతి	పిలిపించుచున్నది
कत्री	కర్త్రీ	చేయునది
उभ्दूय	ఉద్భూయ	పుట్టి
दापयन्ति	దాపయన్తి	ఇప్పించుచున్నారు
उद्शव्यति	ఉద్శ్వయతి	ఉబ్బుచున్నది

ఇతర పద అర్థములు

रुचि:,	రుచిః	= ఆసక్తి
स्थानां,	స్థానం	= చోటు
आगत्य,	ఆగత్య	= వచ్చి
विश्वम्,	విశ్వమ్	= ప్రపంచము
पुरा,	పురా	= పూర్వము
लक्षश:,	లక్షశః	= లక్షలకొలది
दर्पण:,	దర్పణః	= అద్దము
गोष्ठी,	గోష్ఠీ	= కలయిక
वैदेशिक:,	వైదేశికః	= విదేశీయుడు
पठनीया,	పఠనీయా	= చదువదగినది
कर्तव्य:,	కర్తవ్యః	= చేయదగినది
भाष्यमाणा,	భాష్యమాణా	= మాటలాడబడుచున్నది
जानन्,	జానన్	= తెలిసికొనుచున్నవాడు
व्यवहृता,	వ్యవహృతా	= వ్యవహరింపబడినది
प्राचीनतमा,	ప్రాచీనతమా	= మిక్కిలి ప్రాచీనమైనది
अन्यतमा,	అన్యతమా	= పెక్కింటిలో నొకటి
उपनिबद्धम्,	ఉపనిబద్ధమ్	= రచింపబడినది
वैशिष्यम्,	వైశిష్ట్యం	= గొప్పదనము
अवश्यम्,	అవశ్యం	= తప్పక
अधीतवान्,	అధీతవాన్	= నేర్చినవాడు
अध्येतव्यम्,	అధ్యేతవ్యమ్	= నేర్వదగినది
निबध्य,	నిబధ్య	= రచించి, కూర్చి
जानंति,	జానంతి	= ఎఱుగుదురు
प्रदर्शयन्ति,	ప్రదర్శయంతి	= ప్రకటింతురు
विद्यन्ते,	విద్యన్తే	= ఉన్నవి
परिगणयन्ति,	పరిగణయన్తి	= లెక్కింతురు
आवर्जयत्,	ఆవర్జయత్	= ఆకర్షించెను
उपलभ्यन्ते,	ఉపలభ్యంతే	= లభించుచున్నవి
स्थित्वा,	స్థిత్వా	= నిలచి
क्रीत्वा,	క్రీత్వా	= కొని

आधुनिका:,	ఆధునికాః	= ఇప్పటివారు
किमपि,	కిమపి	= ఏమియో
वादनम्,	వాదనమ్	= గంట
आगामि,	ఆగామి	= రాబోవు
क्रेतुं,	క్రేతుం	= కొనుటకు
निर्मितवान्,	నిర్మితవాన్	= నిర్మించెను
भाषितं,	భాషితం	= మాటలాడబడినది (మాట)
गीतम्,	గీతం	= పాడబడినది (పాట)
वैज्ञानिका:,	వైజ్ఞానికాః	= శాస్త్రజ్ఞులు
कुत्रचित्,	కుత్రచిత్	= ఎక్కడనో
वाणिज्यम्,	వాణిజ్యమ్	= వ్యాపారము
जागरुक:,	జాగరూకః	= అప్రమత్తుడు
नेतुम्,	నేతుం	= తీసికొనిపోవుటకు
श्रवणसुखम्,	శ్రవణసుఖం	= చెవికి సుఖము
अरचयत्,	అరచయత్	= రచించెను
भाषते,	భాషతే	= మాటలాడుచున్నాడు
श्रूयते,	శ్రూయతే	= వినబడుచున్నది
कथ्यते,	కథ్యతే	= చెప్పబడుచున్నది
शक्यते,	శక్యతే	= సాధ్యమగుచున్నది
अंतर्भवति,	అంతర్భవతి	= అంతర్భూతమగుచున్నది
रंजयति,	రంజయతి	= ఆనందపెట్టుచున్నది
अनुभवति,	అనుభవతి	= అనుభవించుచున్నాడు
परश्व:,	పరశ్వః	= ఎల్లుండి
सदनम्,	సదనం	= ఇల్లు
नोचेत,	నోచేత్	= లేనిచో
गवाक्षम्,	గవాక్షమ్	= కిటికీ
परित:,	పరితః	= చుట్టును
बाढं,	బాఢం	= బాగు
मातामही,	మాతామహీ	= అమ్మమ్మ
अमा,	అమా	= అమావాస్య

भित्तिः,	భిత్తిః	= గోడ
सौधम्,	సౌధమ్	= మేడ
प्रकोष्ठम्,	ప్రకోష్ఠమ్	= ముంగిలి
स्फोटकाः,	స్ఫోటకాః	= ప్రేలుడు సామాగ్రి
अर्थयन्ति,	అర్దయతి	= పీడించుచున్నాడు
अभ्यंगस्नानम्,	అభ్యంగస్నానం	= నూనె శరీరమునకు పూసికొని చేయు స్నానము
छाया,	ఛాయా	= నీడ
अपरः,	అపరః	= వేఱొకడు(టి)
श्रमः,	శ్రమః	= అలసట
तृणम्,	తృణమ్	= గడ్డి
परस्परम्,	పరస్పరం	= ఒండొరులు
हर्षः,	హర్షః	= ఆనందము
बालपादपः,	బాలపాదపః	= మొక్క
रमणीयम्,	రమణీయం	= సుందరమైనది
उद्यानपालः,	ఉద్యానపాలః	= తోటమాలి
कुमुदम्,	కుముదమ్	= కలువపూవు
बकः,	బకః	= కొంగ
तटाकः,	తటాకః	= చెఱువు
कलकलः,	కలకలః	= కోలాహలము
कंठः,	కంఠః	= మెడ
अपनुदति,	అపనుదతి	= పోగొట్టుకొనుచున్నాడు
रुवन्ति,	రువంతి	= అరచుచున్నవి
अनुभवति,	అనుభవతి	= అనుభవించుచున్నాడు
सल्लपति,	సల్లపతి	= మాటలాడుచున్నాడు
सिंचति,	సించతి	= తడుపుచున్నాడు
कल्पयति,	కల్పయతి	= కలిగించుచున్నది
उपविशति,	ఉపవిశతి	= కూర్చొనుచున్నాడు
खेलति,	ఖేలతి	= ఆడుచున్నాడు
विहरति,	విహరతి	= తిరుగుచున్నాడు

भ्रमति,	భ్రమతి	= తిరుగుచున్నాడు
अर्पयति,	అర్పయతి	= సమర్పించుచున్నాడు
लुनाति,	లునాతి	= త్రుంచుచున్నాడు
संवर्धयति,	సంవర్ధయతి	= పెంచుచున్నాడు
यापयति,	యాపయతి	= గడుపుచున్నాడు
मालाकारः,	మాలాకారః	= పూలమాలలు అల్లువాడు
जलाशयः,	జలాశయః = సరః	= కొలను
प्रभूतम्,	ప్రభూతం	= అధికము
अशुष्यत,	అశుష్యత	= ఎండెను
कोटिः,	కోటిః	= కొన
स्ववासः,	స్వ+ఆవాసః	= తమచోటు
उपेत्य,	ఉప+ఏత్య	= వచ్చి
नयतम्,	నయతమ్(ద్వి)	= తీసికొని పొందు
आलोकितम्,	ఆలోకితమ్	= చూడబడినది
सांप्रतम्,	సాంప్రతం	= ఇప్పుడు
कच्छपः,	కచ్ఛపః	= తాబేలు
अनावृष्टिः,	అనావృష్టిః	= వర్షము లేకుండుట
काष्टम्, लगुडम्	కాష్ఠం, లగుడం	= కట్టె
कोलाहलः, कलकलः	కోలాహలః, కలకలః	= గోల
कच्छपवत्,	కచ్ఛపవత్	= తాబేలువలె
आनीयताम्,	ఆనీయతామ్	= ఉందదగినది
खंडशः,	ఖండశః	= ముక్కలు ముక్కలుగా
अर्थोक्तिपतितः,	అర్థోక్తిపతితః	= సగము పలుకుచుపడినది
मत्स्यः,	మత్స్యః	= చేప
मंडूकः,	మండూకః	= కప్ప
धीवरः,	ధీవరః	= జాలరి
दुष्टः,	దుష్టః	= చెడ్డవాడు
प्राप्य,	ప్రాప్య	= చేరి
कूर्मः,	కూర్మః	= తాబేలు
आलोच्य,	ఆలోచ్య	= ఆలోచించి

निपत्य,	నిపత్య	= పడి
अलसः,	అలసః	= సోమరి
दृष्वा,	దృష్ట్వా	= చూచి
त्यक्त्वा,	త్యక్త్వా	= విడిచి
विश्वस्य,	విశ్వస్య	= నమ్మి
विस्रब्दः,	విస్రబ్ధః	= విశ్వాసము కలవాడు
पराधीनता,	పరాధీనతా	= ఇతరులకు లోబడుట
पलायनम्,	పలాయనమ్	= పారిపోవుట
सल्लपन्तः,	సల్లపన్తః	= మాటలాడుచున్నవారు
परेद्युः,	పరేద్యుః	= మరునాడు
अवलम्ब्य,	అవలంబ్య	= అవలంబించి (పట్టుకొని)
कर्कटः,	కర్కటః	= ఎండ్రకాయ
व्यापादितः,	వ్యాపాదితః	= చంపబడెను
सम्मिलन्तः,	సమ్మిలన్తః	= కలియుచున్నవారు
यापयन्तः,	యాపయన్తః	= గడుపుచున్నవారు
वदन्,	వదన్	= చెప్పుచున్నవాడు
हसन्,	హసన్	= నవ్వుచున్నవాడు
बहूनि,	బహూని	= అనేకములు
यथाशक्ति,	యథాశక్తి	= శక్తి కొలది
विनीतवेषाः,	వినీతవేషాః	= వినయ ముట్టిపడునట్లు సాధారణవస్త్రాదులు ధరించువారు
श्रेणी,	శ్రేణీ	= వరుస (క్యూ)
मार्गायासः,	మార్గాయాసః	= మార్గశ్రమ
धन्याः,	ధన్యాః	= పుణ్యవంతులు
अन्तः,	అంతః	= లోపల
बहिः,	బహిః	= బయట
कलौ,	కలౌ	= కలియుగమందు
पुरा,	పురా	= పూర్వము
चिराय,	చిరాయ	= చాలాకాలమునకు
कुलगुरुः,	కులగురుః	= వంశగురువు

विदित्वा,	విదిత్వా	= తెలిసికొని
अशपत्,	అశపత్	= శపించెను
अनुरुपा,	అనురూపా	= యుక్తమైనది; తగినది
अचिरात्,	అచిరాత్	= స్వల్పకాలముననే
पार्श्व:,	పార్శ్వః	= ప్రక్క భాగము
संतति:,	సంతతిః	= సంతానము
अभीष्म्,	అభీష్టం	= వాంఛితము
एतस्मिन अन्नतरे,	ఏతస్మిన్ అన్తరే	= ఇంతలో
अयोद:,	అయోదః	= ఇనుప దంతములు కలవాడు
पाञ्छाल्यम्,	పాఞ్చాల్యమ్	= పాంచాల దేశస్థుని
केदारखड्म्,	కేదారఖణ్డం	= వరిచేను భాగమును
बधान,	బధాన	= కట్టుము
क्लिश्यमान:,	క్లిశ్యమానః	= శ్రమపడుచున్నవాడై
सहसा,	సహసా	= వెంటనే
उत्थाय,	ఉత్థాయ	= లేచి
निस्सरमाणम्,	నిస్సరమాణం	= బయటకుపోవుచున్న
अवारणीयम्,	అవారణీయం	= నివారింప శక్యముకాని
संरोद्धुम्,	సంరోద్ధుం	= అడ్డుకొనుటకు
विदार्य,	విదార్య	= చీల్చికొని
उद्धालक:,	ఉద్దాలకః	= చీల్చువాడు
अहनि,	అహని	= పగటియందు
दिवसक्षये,	దివసక్షయే	= సాయంకాలమందు
पीवानम्,	పీవానం	= బలిసియున్నవానిని
वृत्तिम्,	వృత్తిం	= జీవికను
भैक्ष्येण,	భైక్ష్యేణ	= భిక్షాన్నము చేత
मयि अनिवेद्य,	మయి అనివేద్య	= నాకు తెలుపకుండగా
उपयोक्तव्यम्,	ఉపయోక్తవ్యమ్	= ఉపయోగింపతగినది
भैक्ष्यम् चरित्वा,	భైక్ష్యం చరిత్వా	= భిక్షాన్నమును సంపాదించి
निशामुखे,	నిశాముఖే	= సాయంకాలమున
गुरुकुलम्,	గురుకులం	= గురువుయొక్క ఇంటినిగూర్చి

अशेषतः,	అశేషతః	= పూర్తిగా
भैक्ष्योपजीविनाम्,	భైక్ష్యోపజీవినాం	= భిక్షాన్నముపై జీవించువారియొక్క
भृशम्,	భృశం	= మిక్కిలి
प्रतिज्ञाय,	ప్రతిజ్ఞాయ	= ప్రతిజ్ఞచేసి
फेनम्,	ఫేనం	= నురుగు
प्रभूततरं,	ప్రభూతతరం	= మిక్కిలి అధికమైన
प्रतिश्रुत्य,	ప్రతిశ్రుత్య	= ప్రతిజ్ఞచేసి
क्षुधा,	క్షుధా	= ఆకలిచేత
आर्तः,	ఆర్తః	= పీడింపబడినవాడు
अरपत्राणि,	అరపత్రాణి	= జిల్లేడాకులను
क्षार,	క్షార	= ఉప్పని
तिक्त,	తిక్త	= చేదైన
कटु,	కటు	= కారము
रुक्ष,	రూక్ష	= ఘాటైన
तीक्ष्णविपाकैः,	తీక్ష్ణవిపాకైః	= తీవ్రమైన పరిపాకము కలవి
चक्षुषि,	చక్షుషి	= నేత్రమునందు
उपहतः,	ఉపహతః	= దెబ్బతీయబడినవాడై
चंक्रम्यमाणः,	చంక్రమ్యమాణః	= పాకుచున్నవాడై
अस्ताचलावलंबिनि,	అస్తాచలావలంబిని	= అస్తాద్రిపై వ్రేలాడుచుండగా
सर्वतः,	సర్వతః	= అన్నింటినుండి
प्रतिशिद्धः,	ప్రతిషిద్ధః	= నిషేధింపబడినవాడు
नियतं,	నియతం	= తప్పకుండగా
अन्वष्यः,	అన్వేష్యః	= వెదకదగినవాడు
शिष्यैः सार्धं,	శిష్యైః సార్థం	= శిష్యులతో కూడ
देवभिषजौ,	దేవభిషజౌ	= దేవతల వైద్యులు
चक्षुष्मन्तं,	చక్షుష్మన్తం	= నేత్రములు గల వానినిగా
स्तोतुम्,	స్తోతుం	= స్తోత్రము చేయుటకు
अपूपः,	అపూపః	= అప్పము
अनृतं,	అనృతం	= అపత్యము
कार्ष्णायसाः,	కార్ష్ణాయసాః	= ఇనుముతో చేసినవి

हिरणमया:,	హిరణ్మయాః	= బంగారముతో చేసినవి
शुश्रुषुणा,	శుశ్రూషుణా	= శుశ్రూష చేయువాడు
धूर्षु,	ధూర్షు	= కాడులయందు
नियाज्यमान:,	నియోజ్యమానః	= కట్టబడుచున్నవాడై
समावृत्त:,	సమావృత్తః	= విద్య పూర్తిచేసికొని ఇంటికి తిరిగివచ్చినవాడు
द:खाभिडः,	దుఃఖాభిజ్ఞః	= కష్టము తెలిసినవాడు
यज्यकार्येण,	యాజ్యకార్యేణ	= యజ్ఞము చేయింపవలసిన వాని కార్యముచే
अभिप्रस्थित:,	అభిప్రస్థితః	= ప్రయాణమైనవాడు
सच्चरितं,	సచ్చరితం	= మంచినడవడిక
गुर्वर्थम्,	గుర్వర్థం	= గురువు కొరకు ధనము
बहुश:,	బహుశః	= మాటి మాటికి (అడుగుచున్నావు)
उपाध्यायानि,	ఉపాధ్యాయానీ	= ఉపాధ్యాయుని భార్య
क्षत्रिया,	క్షత్రియా	= క్షత్రియుని భార్య
पिनद्धं,	పినద్ధం	= కట్టబడినది
पुण्यकम्,	పుణ్యకం	= వ్రతము
भविता,	భవితా	= జరుగగలదు
परिवेष्टुम्,	పరివేష్టుం	= వడ్డించుటకు
पथि,	పథి	= మార్గమందు
पुरीषं,	పురీషం	= మలము
बाढं,	బాఢం	= సరే
संभ्रमात्,	సంభ్రమాత్	= తొందరవలన
उत्थित: एव,	ఉత్థితః ఏవ	= నిలబడియే
अप:,	అపః	= జలమును
उपस्पृश्य,	ఉపస్పృశ్య	= ఆచమనముచేసి
अभिनन्द्य,	అభినంద్య	= అభినందించి
धातुं,	దాతుం	= ఇచ్చుటకు
विमृश्य,	విమృశ్య	= ఆలోచించి
उच्छिष्ट:,	ఉచ్ఛిష్టః	= ఎంగిలి తగిలినవాడు

स्मर,	స్మర	= జ్ఞాపకము తెచ్చుకొనుము
व्यतिक्रम:,	వ్యతిక్రమః	= పొరపాటు
प्राङ्मुख:,	ప్రాఙ్ముఖః	= తూర్పుగా తిరిగినవాడై
अफेनाभि:,	అఫేనాభిః	= నురుగులేని
हृद्गताभि:,	హృద్గతాభిః	= హృదయము వరకును చేరిన
अद्भि:,	అద్భిః	= జలముతో
त्रि:,	త్రిః	= మూడుసార్లు
द्वि:,	ద్విః	= రెండుసార్లు
पकिमृज्य,	పరిమృజ్య	= తుడిచి
खानि,	ఖాని	= ఇంద్రియములను
उपस्पृश्य,	ఉపస్పృశ్య	= స్పృశించి
प्रत्युत्थाय,	ప్రత్యుత్థాయ	= ప్రత్యుత్థానముచేసి
सद्भावेन,	సద్భావేన	= మంచితనముచేత
अनतिक्रमणीय:,	అనతిక్రమణీయః	= దాటపెట్టదగనివాడు
अवमुच्य,	అవముచ్య	= తీసి
सुनिवृता,	సునిర్వృతా	= ఏమియు భయము లేనిదానవై
धर्षयितुं,	ధర్షయితుం	= బెదిరించుటకు (అపకారము చేయుటకు)
आमन्त्य,	ఆమన్త్ర్య	= అనుజ్ఞ తీసికొని
क्षणम्,	క్షణం	= అవకాశము
यथोपवन्नम्,	యథోపవన్నం	= ఏ విధముగా లభించునో ఆ విధముగా
अपरोक्षयामास,	అపరోక్షయామాస	= ప్రత్యక్షముగా చూచెను
प्रत्यदातुं,	ప్రత్యాదాతుం	= వెనుకకు తీసుకొనుటకు
मन्यु:,	మన్యుః	= కోపము
साधयाम: तावत्,	సాధయామః తావత్	= వెళ్ళివచ్చెదము
नग्नम्,	నగ్నం	= దిగంబరుడైన
क्षपणकम्,	క్షపణకం	= జైనసన్యాసిని
मुहुर्मुहु:,	ముహుర్ముహుః	= మాటిమాటికి
उदकार्थं,	ఉదకార్థం	= జలము కొరకు
त्वरमाण:,	త్వరమాణః	= తొందరపడుచు

उपसृत्य,	ఉపసృత్య	= సమీపించి
प्रयतः,	ప్రయతః	= నియమవంతుడై
जवेन,	జవేన	= వేగముతో
प्रासादः,	ప్రాసాదః	= ధనికుల గృహము
हर्म्यम्,	హర్మ్యం	= మేడ
वलभी,	వలభీ	= దాబా
उच्चावच,	ఉచ్చావచ	= అనేకవిధములైన
क्रीडाश्चर्यस्थान,	క్రీడాశ్చర్యస్థాన	= ఆటస్థలములు,
तन्त्रम्,	తంత్రం	= మగ్గముపై పొడవుగా పరచిన దారము
सुवेम,	సువేమ	= మంచి మగ్గము
वयन्त्यौ,	వయన్త్యౌ	= నేయుచున్న
द्वादशारं,	ద్వాదశారం	= పన్నెండు ఆకులుగల
परिवर्त्यमानं,	పరివర్త్యమానం	= త్రిప్పబడుచున్న
दर्शनीयं,	దర్శనీయం	= అందమైన
वशं ईयुः,	వశం ఈయుః	= వశమగుదురుగాక
धम्यमानात्,	ధమ్యమానాత్	= ఊదబడుచున్న
सर्वस्रोतोभ्यः,	సర్వస్రోతోభ్యః	= అన్ని రంధ్రములనుండియు
पावकार्चिषः,	పావకార్చిషః	= అగ్ని జ్వాలలు
उपधूपितः,	ఉపధూపితః	= పొగపెట్టబడినది
संभ्रतः,	సంభ్రాతః	= కంగారుపడినవాడు
विषण्णः,	విషణ్ణః	= దిగులుపడినవాడు
केशानावापयन्ती,	కేశానావాపయంతీ	= జుట్టు ఆరబెట్టుకొనుచున్నది
अनागसि,	అనాగసి	= అపరాధము లేకుండగనే
सोपचारं,	సోపచారం	= మర్యాదగా
व्यापन्नः,	వ్యాపన్నః	= ఆపద చెందినవాడు
त्वदनुक्रोशात्,	త్వదనుక్రోశాత్	= నీపై దయవలన
नाशकत्,	నాశకత్	= సమర్థుడు కాలేదు
संविवेश,	సంవివేశ	= పండుకొనెను
प्रत्यूचुः,	ప్రత్యూచుః	= ప్రతివచనము పల్కిరి
उपतस्थे,	ఉపతస్థే	= సమీపించెను

अनाप्स्यसि,	అనాప్స్యసి	= పొందగలవు
प्रतिभास्यन्ति,	ప్రతిభాస్యన్తి	= బుద్ధికి స్ఫురింపగలవు
चक्रे,	చక్రే	= చేసెను
कल्पयसि,	కల్పయసి	= చేయుచున్నావు
न्यवेदयत्,	న్యవేదయత్	= తెలియపరచెను
अश्नासि,	అశ్నాసి	= తినుచున్నావు
पिबसि,	పిబసి	= త్రాగుచున్నావు
उद्गिरन्ति,	ఉద్గిరన్తి	= పైకి విడచుచున్నవి
उपयुङ्क्ते,	ఉపయుఙ్క్తే	= ఉపయోగించుచున్నాడు
अवोचयत्,	అవోచత్	= పలికెను
आयाति,	ఆయాతి	= వచ్చుచున్నాడు
ऊचुः,	ఊచుః	= పలికిరి
स्तुहि,	స్తుహి	= స్తోత్రము చేయుము
कर्तारौ,	కర్తారౌ	= చేయగలవారు
उपचक्रमे,	ఉపచక్రమే	= ఉపక్రమించెను
आजग्मतुः,	ఆజగ్మతుః	= వచ్చిరి
आहतुः,	ఆహతుః	= పలికిరి
स्वः,	స్వః	= ఉన్నాము
अशान,	అశాన	= తినుము
ऊचतुः,	ఊచతుః	= పలికినారు
उत्सहे,	ఉత్సహే	= అభిలషింతురు
कुरुष्व,	కురుష్వ	= చేయుము
प्रत्यनुनये,	ప్రత్యనునయే	= మరల బ్రతిమాలుకొనుచున్నాను
आचचक्षे,	ఆచచక్షే	= చెప్పెను
क्रियताम्,	క్రియతాం	= చేయబడుగాక
न इयेष,	న ఇయేష	= ఇష్టపడలేదు
चक्रतुः,	చక్రతుః	= చేసిరి
परिहीयते,	పరిహీయతే	= లోపించును, అవసరమగును
करवाणि,	కరవాణి	= చేయుదును

उष्यताम्,	ఉష్యతాం	= ఉండుట అగుగాక
चादयसि,	చోదయసి	= ప్రేరేపించుచున్నావు, అడుగుచున్నావు
उपाहरामि,	ఉపాహరామి	= సమర్పింతును
अर्हति,	అర్హతి	= తగియున్నాడు
आसाद्यते,	ఆసాద్యతే	= పొందబడును
प्राद्रवत्,	ప్రాద్రవత్	= పారిపోయెను
अन्वयात्,	అన్వయాత్	= అనుసరించి వెళ్ళెను
जग्राह,	జగ్రాహ	= పట్టుకొనును
चखान,	చఖాన	= త్రవ్వెను
अदारयत्,	అదారయత్	= చీల్చెను
अनुविवेश,	అనువివేశ	= అనుసరించి ప్రవేశించెను
अस्तुवत्,	అస్తువత్	= స్తోత్రము చేసెను
तुष्टान,	తుష్టాన	= స్తోత్రము చేసెను
धनुस्व,	ధనుస్వ	= ఊదుము
अधमत्,	అధమత్	= ఊదెను
निष्तेतुः,	నిష్పేతుః	= బయల్వెడలినవి
अधिरोह,	అధిరోహ	= ఎక్కుము
भर्तृदारिका,	భర్తృదారికా	= రాజకుమారి
कुत्र,	కుత్ర	= ఎచ్చట
पार्श्वतः,	పార్శ్వతః	= ప్రక్కన
उत्कृष्ट-कर्ण-चूलिकेन,	ఉత్కృత-కర్ణ-చూలికేన	= పైకి కట్టబడిన చెవుల లోలకులుగల
कंदुकं,	కందుకం	= బంతి
पकीरयौ,	పరకీయౌ	= ఇతరులకు సంబంధించినవి
आत्मगतं,	ఆత్మగతం	= తనలో
आर्यपुत्रः,	ఆర్యపుత్రః	= భర్త
सानुक्रोशः,	సానుక్రోశః	= జాలిగుండెగలవాడు
उन्मादितः,	ఉన్మాదితః	= పిచ్చెక్కినట్లు చేయబడినవాడు
दर्शनीयः,	దర్శనీయః	= చూడదగినవాడు, అందమైనవాడు

समुदाचारः,	సముదాచారః	= మర్యాద
अत्याहितं,	అత్యాహితం	= గొప్ప ప్రమాదము
आगमप्रधानि,	ఆగమప్రధాని	= శాస్త్రమేప్రధానముగా గలవి
सुलभपर्यवस्थानि,	సులభపర్యవస్థాని	= అనాయాసముగా మామూలు స్థితికి తీసుకొని వచ్చుటకు శక్యమైనవి
भट्टिनी,	భట్టినీ	= రాజు భార్య
कौतुकमंगळं,	కౌతుకమంగళం	= వివాహాదుల సందర్భమున చేయు మంగళకృత్యము
भणसि,	భణసి	= చెప్పుచున్నావు
यावत् उपस्परामि,	యావత్ ఉపస్పరామి	= సమీపించెదను
निध्यायसि,	నిధ్యాయసి	= అతిగా చూచుచున్నావు
मन्त्रयते,	మంత్రయతే	= చెప్పుచున్నది
पर्कटीवृक्षः,	పర్కటీవృక్షః	= జువ్విచెట్టు
कोटरे,	కోటరే	= తొఱ్ఱలో
शावकाः,	శావకాః	= శిశువులు
गृध्रः,	గృధ్రః	= గ్రద్ద
मार्जारः,	మార్జారః	= పిల్లి
पलायितुं,	పలాయితుం	= పారిపోవుటకు
उपसृत्य,	ఉపసృత్య	= సమీపించి
हन्तव्यः,	హన్తవ్యః	= చంపతగినవాడు
निरामिषाशी,	నిరామిషాశీ	= మాంసాహారము భుజించనివాడు
सर्वदा,	సర్వదా	= ఎల్లప్పుడు
वीतरागः,	వీతరాగః	= వైరాగ్యవంతుడు
दिनेषु दच्छत्सु,	దినేషు గచ్ఛత్సు	= రోజులు గడుచుచుండగా
आक्रम्य,	ఆక్రమ్య	= బలాత్కారముగా పట్టుకొని
अपत्यानि,	అపత్యాని	= సంతానములు
जिज्ञासा,	జిజ్ఞాసా	= తెలుసుకొనవలెనను కోరిక
अथीनि,	అస్థీని	= ఎముకలు
व्यापादितः,	వ్యాపాదితః	= చంపబడినది

आह,	ఆహ	= పలుకుచున్నది
श्रूयतां,	శ్రూయతాం	= వినబడుగాక
ब्रूते,	బ్రూతే	= అనును
ब्रूहि,	బ్రూహి	= చెప్పుము
श्रृणु,	శృణు	= వినుము
श्रृङाटकम्,	శృఙ్గాటకమ్	= చతుష్పథము (చౌరాస్తా)
सोत्रासम्,	సోత్త్రాసమ్	= పరిహాసపూర్వకంగా
तुंदिल:,	తుందిలః	= పెద్దపొట్టగలవాడు
द्वित्रेभ्य:,	ద్విత్రేభ్యః	= ఇద్దరు ముగ్గురినుండి
किंकर्तव्यतानिमूढ:,	కింకర్తవ్యతానిమూఢః	= ఏమి చేయవలెనో తోచనివాడై
कञ्चुकांतार्हितां,	కఞ్చుకాంతర్హితాం	= చొక్కాలో కప్పుబడిన
धनभस्त्रिकां,	ధనభస్త్రికాం	= డబ్బుసంచిని, పర్సును
अत्रान्तरे,	అత్రాన్తరే	= ఇంతలో
आरेभे,	ఆరేభే	= ఆరంభించెను
पथिस्थं,	పథిస్థం	= దారిలోవున్న
परिहत्य,	పరిహృత్య	= పరిహరించి
नागरिकंमन्या:,	నాగరికంమన్యాః	= మేమే నాగరకులమని అనుకొనెడువారు
अत्रत्या:,	అత్రత్యాః	= ఇక్కడ ఉన్నవారు
वरं,	వరం	= కొంతవరకు మంచిది
यत:,	యతః	= ఎందువల్లననగా
अधुना,	అధునా	= ఈనాడు
अचिंतितोपनत:,	అచింతితోపనతః	= అనుకోకుండా వచ్చినవాడు
प्राणपदं,	ప్రాణపదం	= ప్రాణము వంటివాడు
अधिकृत:,	అధికృతః	= ఉద్యోగి
तैलरथ:,	తైలరథః	= బస్సు
व्यग्रं,	వ్యగ్రం	= తొందరపడుచున్న
निर्निमेषेण,	నిర్నిమేషేణ	= రెప్పపాటులేని
रथ्या,	రథ్యా	= రోడ్డు
इतस्तत:,	ఇతస్తతః	= ఇటుఅటు

संकीर्णा,	సంకీర్ణా	= వ్యాకులమైనది
संकुचिता,	సంకుచితా	= ఇరుకైనది
द्विभूमा:,	ద్విభూమాః	= రెండు అంతస్తులు కలవి (డబుల్ డెక్కర్)
शशसदृशा:,	శశసదృశాః	= చెవుల పిల్లివలె ఉన్నవి (స్కూటర్లు)
भारती,	భారతీ	= (నాట్యశాస్త్రంలో) భరతుడు చెప్పిన
रक्षकभट:,	రక్షక భటః	= రక్షక భటుడు
स्थापनीयमुद्रया,	స్థాపనీయముద్రయా	= నిలుపు మనుముద్రచేత
घंटापथ:,	ఘంటాపథః	= రాజమార్గము
ऋतुपरिवृत्ति:,	ఋతుపరివృత్తిః	= ఋతువుల మార్పు
परावृत्य,	పరావృత్య	= వెనుకకు తిరిగి
जाल्म,	జాల్మ	= దుష్టుడా
ग्रंथिभेदी,	గ్రంథిభేదీ	= దొంగ
सावज्ञं,	సావజ్ఞం	= అనాదరముగా
अदृष्टचरं,	అదృష్టచరం	= పూర్వమెన్నడును చూడబడనిది
प्रत्यक्षलुंठनं,	ప్రత్యక్షలుంఠనం	= ప్రత్యక్షముగా దోపిడీ
शकटिका,	శకటికా	= చిన్నకారు
स्ववयस्यं,	స్వవయస్యం	= తనమిత్రుడైన
अविदितचर:,	అవిదితచరః	= పూర్వపరిచయము లేనివాడు
पट्टिकाशकटं,	పట్టికాశకటం	= రైలు
यथालाभसंतुष्ट:,	యథాలాభసంతుష్టః	= వచ్చిన దానితో సంతృప్తిపడువాడు
ऊडपाणिगृहीतीकन्य,	ఊఢపాణిగృహీతీకన్య	= భార్యను వివాహమాడిన
शालिक्षेत्रं,	శాలిక్షేత్రం	= వరి పొలము
आत्मस्थात्,	ఆత్మస్థాత్	= తన అధీనముగా
सस्यावपनकाले,	సస్యావపనకాలే	= విత్తనములు చల్లే రోజులలో
द्वित्रिहस्तप्रमाणया,	ద్విత్రిహస్తప్రమాణయా	= రెండుమూడు చేతుల ప్రమాణముగల
मृदा,	మృదా	= మట్టితో
आजीविका,	ఆజీవికా	= జీవనోపాధి
न्यायवादी,	న్యాయవాదీ	= ప్లీడరు

पट्टिकाशकटस्थानं,	పట్టికాశకటస్థానం	= రైల్వేస్టేషను
स्थानं,	స్థానం	= స్టేషను
कमठगामम् आगमत्,	కమఠగామమ్ ఆగమత్	= తాబేలు నడచినట్లు నడచుచూ వెడలిపోయెను
परिगण्यंते,	పరిగణ్యంతే	= పరిగణింపబడుచున్నవి
तस्थौ,	తస్థౌ	= నిలబడెను
प्रयच्छ,	ప్రయచ్ఛ	= ఇమ్ము
कंठग्राहं जग्राह,	కంఠగ్రాహం జగ్రాహ	= మెడకు వేసి పట్టుకొనెను
उदयुङ्क्त,	ఉదయుఙ్క్త	= ఉద్యమించెను
चिक्षेप,	చిక్షేప	= విసరెను
आजुहव,	ఆజుహవ	= పిలిచెను
प्रत्यभिजानीयात्,	ప్రత్యభిజానీయాత్	= గుర్తించుము
अक्रीयत,	అక్రీయత	= కొనబడెను
दापइष्यामि,	దాపయిష్యామి	= ఇప్పించెదము
कष्टसाध्यानां,	కష్టసాధ్యానాం	= శ్రమపడి సాధింపతగిన
कार्यान्तरं,	కార్యాన్తరం	= మరియొక కార్యము
ज्ञातुकामः,	జ్ఞాతుకామః	= తెలుసుకొనుటకు ఇచ్ఛకలవాడు
चालनीयं,	చాలనీయం	= నడిపింప తగినది
जिज्ञासमानाः,	జిజ్ఞాసమానాః	= తెలుసుకొను కోరికగలవారు
द्राक्खेटः,	ద్రాక్‌ఖేటః	= రాకెట్టు
इंद्रप्रथमतया,	ఇదంప్రథమతయా	= ప్రప్రథమముగా
स्फुटनाकः,	స్ఫుటనాకః	= స్పుట్నిక్
द्विगुणीकृतस्पर्धाभावाः,	ద్విగుణీకృతస్పర్ధాభావాః	= రెట్టించిన పోటీగల
हायने,	హాయనే	= సంవత్సరమునందు
प्रहिताः,	ప్రహితాః	= పంపబడిన
परःसहस्रं,	పరఃసహస్రం	= వెయ్యికి మించి (వేలకొలది)
प्रतिहोरं,	ప్రతిహోరం	= గంట ఒక్కంటికి
किलोमात्रं,	కిలోమాత్రం	= కిలోమీటరు
कुक्कुराः,	కుక్కురాః	= కుక్కలు

द्विषष्टिवारं, ద్విషష్టివారం = అరువది రెండు పర్యాయములు

निर्ममे, నిర్మమే = నిర్మించెను

प्राहिण्वन्, ప్రాహిణ్వన్ = పంపిరి

प्रापेमन्त, ప్రాపేమన్త = పంపబడినవి

व्यजिज्ञपत्, వ్యజిజ్ఞపత్ = తెలిపెను

पुप्लुवे, పుప్లువే = తేలెను

विशीर्णसंधि, విశీర్ణసంధి = ఊడిపోయిన కుట్లు కలది

आपतदुच्छलाकं, ఆపతదుచ్ఛలాకం = పైకి పొడుచుకు వచ్చుచున్న పూచలు కలది

दण्णदरिद्रभावं, దణ్ణదరిద్రభావం = కఱ్ఱ యొక్క దారిద్ర్యము

निकण्वन्, నిక్వణన్ = ధ్వని చేముచు

अन्तरान्तरा, అన్తరాన్తరా = మధ్య మధ్య

द्वित्राणि, ద్విత్రాణి = రెండు మూడు

विश्लथ, విశ్లథ = ఊడిపోవుచున్న

अकुतो भयः, అకుతో భయః = ఎవరికి భయపడనివాడు

उत्कूले, ఉత్కూలే = ఒడ్డుదాటి ప్రవహించు

अवप्लुत्य, అవప్లుత్య = దుమికి

द्विगुणं, ద్విగుణం = రెట్టింపు

अन्ततः, అన్తతః = చివరికి

सीमांतस्थैः, సీమాంతస్థైః = దేశపు పొలిమేరలో నున్న

बलिपशुमारं मारितः, బలిపశుమారం మారితః = బలిపశువు చంపబడినట్లు చంపబడినాడు

पञ्चवर्षदेशीयः, పఞ్చవర్షదేశీయః = దాదాపు ఐదు సంవత్సరముల వయస్సు గలవాడు

अनन्यगतिः, అనన్యగతిః = మరియొక మార్గము లేనిది

भीरुता, భీరుతా = పిరికితనము

पदे पदे, పదే పదే = అడుగడుగునా

संदि हानः, సంది హానః = సందేహించువాడు

स्वैरं, స్వైరం = స్వేచ్ఛగా

अकिञ्चित्करः,	అకిఞ్చిత్కరః	= ఏమీచేయలేనివాడు
लोकज्ञानकिंपचानः,	లోకజ్ఞానకింపచానః	= లోకజ్ఞానం ఏమాత్రంలేనివాడు
उत्प्रेक्षितः,	ఉత్ప్రేక్షితః	= ఎదురుచూడబడిన
जायापत्योः,	జాయాపత్యోః	= దంపతులకు
सुसंहतं,	సుసంహతం	= బాగు చేయబడినది
गोलायुधभस्त्रे,	గోలాయుధభస్త్రే	= తుపాకీ సంచియందు
सुष्ठु,	సుష్ఠు	= బాగుగా
शकटापवरके,	శకటాపవరకే	= రైలుపెట్టెయందు
कातरमना,	కాతరమనా	= పిరికిమనస్సుగల
यदृच्छया,	యదృచ్ఛయా	= దైవవశముచేత
स्थापकश्रृंखलां,	స్థాపకశృంఖలాం	= రైలు ఆపే గొలుసును
अवप्लुत्य,	అవప్లుత్య	= క్రిందికి దూకి
तूष्णीं,	తూష్ణీం	= మాటలాడకుండగా
निगृहीताः,	నిగృహీతాః	= అరెస్టు చేయబడినవారు
परिवृत्तिः,	పరివృత్తిః	= మార్పు
अचिंतितोपनता,	అచింతితోపనతా	= అనుకోకుండా వచ్చిన
अनुसंदधानः,	అనుసందధానః	= ఆలోచించుచున్నవాడు
उद्बुद्धः,	ఉద్బుద్ధః	= పైకి ప్రకటమైనది
शर्करायंत्रागारः,	శర్కరాయంత్రాగారః	= పంచదార ఫాక్టరీ
निर्वाहकः,	నిర్వాహకః	= డైరక్టరు
सञ्चयः,	సఞ్చయః	= ప్రోగుచేయుట
स्पृहयालुः,	స్పృహయాలుః	= ఆసక్తిగలవాడు
आच्छिनत्,	ఆచ్ఛినత్	= పైకి లాగెను
प्रक्षेप्स्यामि,	ప్రక్షేప్స్యామి	= పారవేసెదను
उदञ्जत,	ఉదఞ్జత	= ప్రయత్నించిరి
अजीजनत्,	అజీజనత్	= పుట్టించెను

रुचयः - రుచయః - రుచులు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
पुंलिङ्गे	పుంలింగే	పుంలింగంలో
मधुरम्	మధురమ్	తీపి
आम्लम्	ఆమ్లమ్	పులుపు
लवणम्	లవణమ్	ఉప్పు
कटु	కటు	కారము
कषायम्	కషాయమ్	వగరు
तिक्तम्	తిక్తమ్	చేదు
स्त्रीलिङ्गे	స్త్రీలింగే	స్త్రీలింగంలో
मधुरा	మధురా	తీపి
आम्ला	ఆమ్లా	పులుపు
कट्वी	కట్వీ	కారము

కొలతలు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
उन्नतः	ఉన్నతః	ఎత్తు
कनिष्ठ	కనిష్ఠ	చిన్న
भारः	భారః	బరువు
अधिकम्	అధికమ్	ఎక్కువ
ज्येष्ठः	జ్యేష్ఠ	పెద్ద
उन्नतः	ఉన్నతః	పొడుగు
ह्रस्वः	హ్రస్వః	పొట్టి
किञ्चित्	కించిత్	కొంచెము, తక్కువ

कालाः - కాలాః - కాలములు

పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
ग्रीष्मकालः	గ్రీష్మకాలః	వేసవికాలము
वर्षाकालः	వర్షాకాలః	వర్షాకాలము

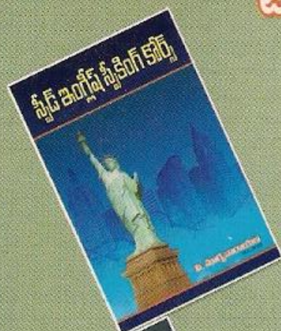
शीताकाल:	శీతాకాలః	శీతాకాలము
भूतकाल:	భూతకాలః	భూతకాలము
भविष्यत्काल:	భవిష్యత్కాలః	భవిష్యత్కాలము
वर्तमानकाल:	వర్తమానకాలః	వర్తమానకాలము

मासा: – మాసాః – మాసములు

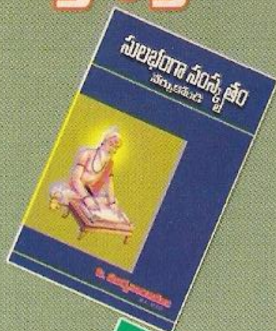
పదము	ఉచ్చరణ	అర్థము
चैत्र:	చైత్రః	చైత్రము
मधुमास:	మధుమాసః	
वैशाख:	వైశాఖః	వైశాఖము
माधवमास:	మాధవమాసః	
ज्येष्ट:	జ్యేష్టః	జ్యేష్ఠము
आषाढ:	ఆషాఢః	ఆషాఢము
श्रावण:	శ్రావణః	శ్రావణము
भाद्रपद:	భాద్రపదః	భాద్రపదము
आश्वयुज:	ఆశ్వయుజః	ఆశ్వీయుజము
कार्तिक:	కార్తికః	కార్తీకము
मार्गशीर्ष:	మార్గశీర్షః	మార్గశిరము
पौष:, पुष्य:	పౌషః, పుష్యః	పుష్యము
माघ:	మాఘః	మాఘము
फाल्गुन:	ఫాల్గునః	ఫాల్గుణము

***

2004 ఆగష్టు నెలలో విడుదలైన కొత్త పుస్తకాలు

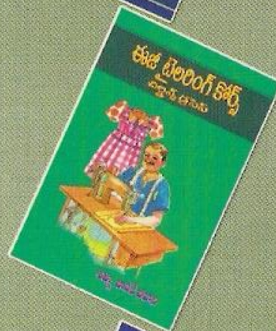

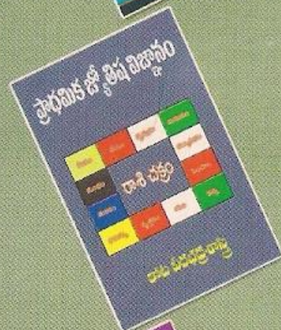

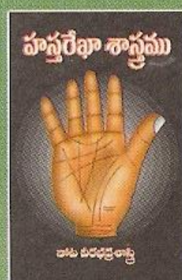

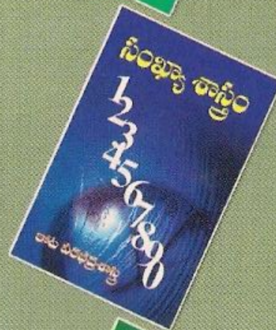

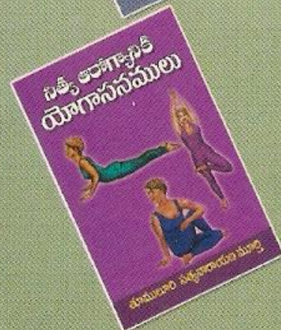

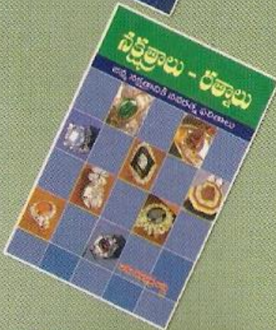

సుధా బుక్ హౌస్

ఏలూరు రోడ్, విజయవాడ - 520 002